

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐาน และองค์ประกอบสำคัญของตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพื้นที่ตำบลศาลาด่าน และข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆของพื้นที่ตำบลศาลาด่าน รวมทั้งเรื่องของลักษณะทางกายภาพและองค์ประกอบที่สำคัญของตัวพื้นที่เอง เพื่อให้เห็นภาพรวมของลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม และทราบถึงบทบาทความสัมพันธ์ของพื้นที่ศึกษากับพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

3.1 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่เกาะลันตา

ประวัติและความเป็นมา กระบี่เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลอันดามัน จากหลักฐานทางโบราณคดีสันนิษฐานได้ว่า บริเวณเมืองกระบี่เคยเป็นแหล่งชุมชนโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์และต่อเนื่องมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ กล่าวกันว่าดินแดนนี้แต่เดิมคือเมืองบันไทยสมอ 1 ใน 12 เมืองนักษัตรที่ใช้ตราลิงเป็นตราประจำเมืองขึ้นกับอาณาจักรนครศรีธรรมราช โดยเกาะลันตาเป็น 1 ใน 8 อำเภอของจังหวัดกระบี่มีอดีตความเป็นมายาวนานเข้าใจว่าการมีตั้งชุมชนก่อนยุคตั้งเมือง "ปกาสัย" ช่วงเวลาหนึ่งเคยเป็นชุมชนที่รุ่งเรืองเป็นเมืองด่านทะเลที่ติดต่อค้าขายและเป็นที่พักแรมของเรือสำเภากัน สำเภากว๊าก เป็นต้น บริเวณตลาดศรีราชาหรือชุมชน "บ้านยาวแห่งเกาะลันตา" และเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอเกาะลันตาปัจจุบันสถานที่ตั้งอำเภอได้ย้ายออกไป เนื่องจากความเจริญเติบโตทางด้านกาท่องเที่ยวอยู่อีกซีกหนึ่งของเกาะ ตลาดศรีราชาจึงยังคงมีภาพลักษณ์ และบรรยากาศแบบดั้งเดิมอยู่มาก นอกจากนั้นในบริเวณตอนล่างของเกาะฝั่งตะวันออก ยังเป็นที่ตั้งของชุมชนชาวเลซึ่งได้อพยพเข้ามาทำมาหากินในหมู่เกาะนี้นานหลายชั่วบรรพบุรุษจะอพยพมาจากถิ่นใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่เป็นที่เข้าใจกันว่าเหล่าชาวเล คงจะ เร่ร่อนมาจากแหลมอินโดจีน แหลมมาลาญ ย้อนขึ้นตามทะเลอันดามันไปจนถึงพม่า มีภาษาเฉพาะคือภาษาอุรักลาโว้ย (Urak Lawoi) และมีประเพณีที่สำคัญ คือ ประเพณีลอยเรือในวันเพ็ญเดือน 6 และเดือน 11 เพื่อสะเดาะเคราะห์ให้เกิดเป็นสิริมงคล

อำเภอเกาะลันตามีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบล 1 เทศบาล ได้แก่ ตำบลศาลาด่าน ตำบลเกาะลันตาใหญ่ และเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ โดยตำบลศาลาด่านเป็นตำบลที่แยกออกมาจากตำบลเกาะลันตาใหญ่ เมื่อปี พ.ศ.2525 มีหมู่บ้านในเขตการปกครองจำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านศาลาด่าน บ้านพระแอะ บ้านโละบาหลา บ้านทุ่งหยีเพ็ง และบ้านโละบุหยง

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	:	ติดต่อกับอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่
ทิศใต้	:	ติดต่อกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย
ทิศตะวันออก	:	ติดต่อกับอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอำเภอสิเกา อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
ทิศตะวันตก	:	ทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

การแบ่งเขตการปกครองของอำเภอเกาะลันตา

หน่วยการปกครองของอำเภอเกาะลันตา แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 35 หมู่บ้าน คือ

1. ตำบลเกาะลันตาใหญ่	จำนวน 8 หมู่บ้าน
2. ตำบลศาลาด่าน	จำนวน 5 หมู่บ้าน
3. ตำบลเกาะลันตาน้อย	จำนวน 6 หมู่บ้าน
4. ตำบลเกาะกลาง	จำนวน 10 หมู่บ้าน
5. ตำบลคลองยาง	จำนวน 6 หมู่บ้าน

3.2 ประวัติและวิวัฒนาการของพื้นที่ตำบลศาลาด่าน

มีการย้ายถิ่นฐานจากหมู่บ้านป้อแหน โดยย้ายมาอยู่เป็นเวลา 90 ปีแล้ว ซึ่งมีทั้งชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ อิสลาม และชาวจีน ประมาณ 3-4 หลัง ทั้งหมดประกอบอาชีพประมง มีการสร้างโป๊ะทำให้ใกล้ที่ตกปลา แต่เดิมบริเวณนี้มีชาวไทยใหญ่อยู่อาศัยมาก่อนโดยมีแพปลาขนาดเล็กในระดับครอบครัว แต่เมื่อชาวบ้านย้ายเข้ามา ชาวไทยใหญ่จึงได้ย้ายไปอยู่อาศัยบริเวณไร้ที่ได้รับพระราชทาน

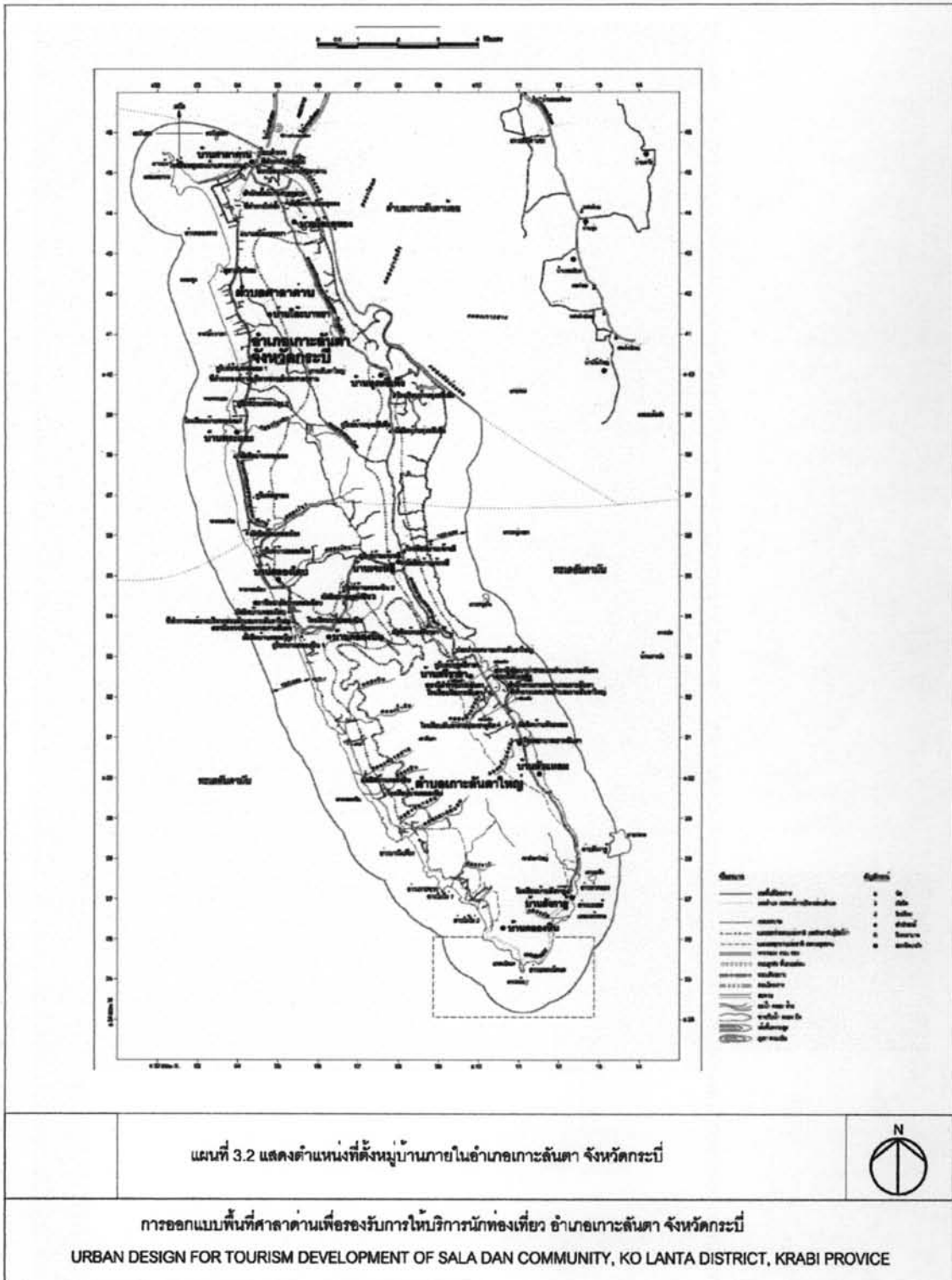
ตำบลศาลาด่านก่อตั้งใหม่ในปี พ.ศ. 2530 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้มีนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินในบริเวณนี้ เพื่อทำบังกะโล และร้านอาหาร ชาวบ้านขายที่ดินไปบางส่วนแล้วจึงได้ซื้อที่ดินในบริเวณอื่น คือ สวนยาง บริเวณแผ่นดินใหญ่ โดยได้มีการย้ายถิ่นฐานไปแผ่นดินใหญ่ ประมาณ 30%

แต่เดิมชาวบ้านทั้งหมดประกอบอาชีพประมง และสวนยาง ซึ่งจะกรีดยางแล้วนำไปขายที่จังหวัดตรัง และนครศรีธรรมราช แต่เมื่อมีปัญหาน้ำมันแพง และหาปลาได้น้อย ปัจจุบันจึงเหลือเรือประมง ประมาณ 80 ลำ ปี พ.ศ. 2539-2540 เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามา มีการสร้างท่าเทียบเรือ และหัวสะพาน แต่ไม่มีสะพานปลา โดยพ่อค้าจะมารับปลาถึงบ้าน

คนจีนที่เข้ามาเป็นกลุ่มแรกๆจะมี แซ่ด่าน แซ่ตัน แซ่อ่อง แซ่จิว แซ่หลี เนื่องจากบริเวณนี้เป็นเมืองหน้าด่าน และมีศาลาที่พัก ประกอบกับเป็นหน้าเกาะ และเป็นท่าขึ้นเรือ จึงได้ชื่อว่า "ศาลาด่าน" ชาวบ้านมีความสัมพันธ์กันดี แม้จะแตกต่างศาสนา ในปัจจุบันมีคนภายนอกเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ปี พ.ศ. 2542 มีธนาคารเข้ามาดำเนินการ ส่วน Seven Eleven ก็เข้าในปี พ.ศ. 2545

การเปลี่ยนแปลงของชุมชน

- บุตรหลานในชุมชนได้เข้าเรียนในโรงเรียนเมืองมากขึ้น ซึ่งมีค่านิยมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในตัวจังหวัดตั้งแตในอดีต
- เดิมเป็นชายหาด ถนนหน้าหมู่บ้านเป็นทราย ส่วนหลังชุมชนเป็นป่าชายเลน

- มีการก่อสร้างถนน โดยได้รับงบประมาณมาจาก อบจ. ในสมัย สส. วาสนา บุญบุญพันธ์ตันติ (เอ่งช้วน)
- ไฟฟ้าเข้ามาในปี พ.ศ.2548 แต่เดิมใช้เครื่องปั่นไฟ

- นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในช่วงเดือน พฤษภาคม-เมษายน
- หลังเหตุการณ์สึนามิ มีผู้ว่างงานแฝง ได้แก่ พนักงานที่ทำงานในบังกะโล และโรงแรมอยู่เป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้เรือประมงของชาวบ้านก็ยังได้รับความเสียหาย
- สวนมะพร้าวของชาวบ้านได้รับความเสียหาย

ลักษณะที่ดิน

- ที่ดินริมหาดไม่มีเอกสารสิทธิ์ทั้งหมด การปลูกสิ่งก่อสร้างต้องจ่ายเงินค่าปรับที่ศาล ถ้าไม่ขึ้นศาล จะต้องจ่ายเงิน 10,000 ถึงหลายแสนบาท
- ร้านศาลาด่าน Sea Food เป็นร้านอาหารร้านแรกที่มาตั้งที่ริมหาด
- มีนายทุนเข้ามาจับจองที่ดินสาธารณะ แล้วถมคลองหลังชุมชนจากเดิมยาว 30 เมตร เหลือ 5 เมตร ทำให้ปิดทางน้ำ เป็นเหตุให้ไม่มีน้ำขึ้น และน้ำลงตามธรรมชาติ คลองหลังชุมชนแต่ก่อนเป็นคลองระบายน้ำของชุมชน
- มีนายทุนมากกว่่านซื้อที่ดิน แล้วแบ่งที่ดินให้ธุรกิจรายย่อยเช่าต่อ ที่ดินแห่งนี้มีกลุ่มชาวบ้าน ประมาณ 30-40 คน ซึ่งไม่มีที่ดิน เนื่องจากครอบครัวขยายใหญ่ขึ้น และชายที่ดินเดิม รวมตัวกันเข้าจับจองที่ดิน และปักเขตแดนไว้ แต่ทางอำเภอห้ามเข้ามาจับจองจึงสั่งรื้อ ชาวบ้านส่วนหนึ่งย้ายไปอยู่บนแผ่นดินใหญ่ ประมาณปี พ.ศ. 2538

3.3 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ตำบลศาลาด่าน

3.3.1 ลักษณะที่ตั้ง / ขนาดพื้นที่ / อาณาเขต / การแบ่งเขตการปกครอง

1) ลักษณะที่ตั้ง/ ขนาดพื้นที่

ตำบลศาลาด่านเป็นตำบลที่แยกออกมาจากตำบลเกาะลันตาใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. 2525 มีหมู่บ้านในเขตการปกครองจำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านศาลาด่าน บ้านพระแอะ บ้านโละบาหรา บ้านทุ่งหยีเพ็ง และบ้านโละดูหยง มีพื้นที่แผ่นดินทั้งหมด 38.13 ตารางกิโลเมตร

2) อาณาเขต

โดยรอบพื้นที่ตำบลศาลาด่าน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ทะเลอันดามันและคลองลัดบ่อแหน

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเกาะลันตาใหญ่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

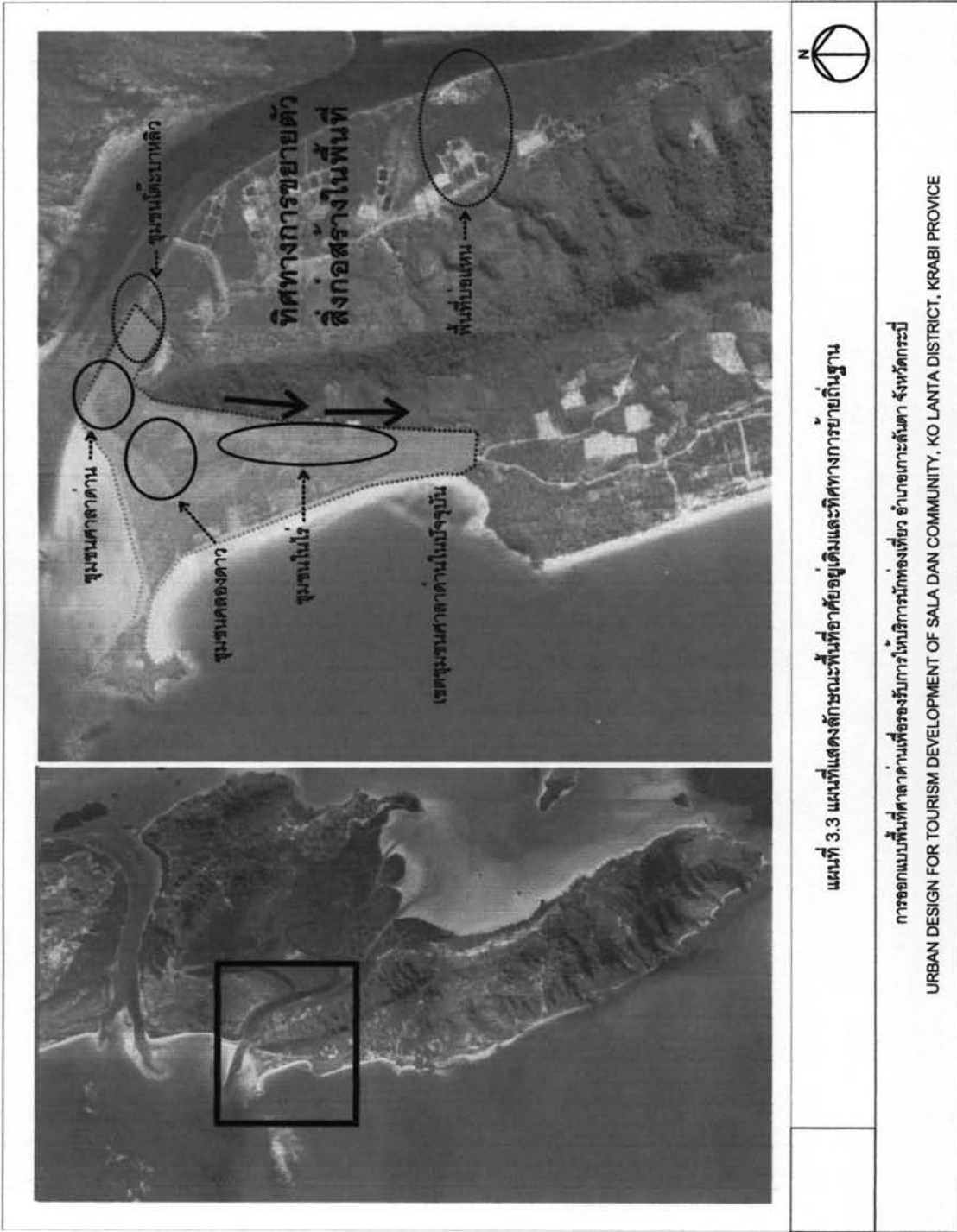
3) การแบ่งการปกครอง

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่านแบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน

หมู่ที่ 2 บ้านพระแอะ

- หมู่ที่ 3 บ้านโละบาทราก
- หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งหอยีเพ็ง
- หมู่ที่ 5 บ้านโละดูหยง

แผนที่ 3.3 แผนที่แสดงลักษณะพื้นที่อาศัยอยู่เดิมและทิศทางการขยายถิ่นฐาน

การออกแบบพื้นที่ศาลาด่านเพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

URBAN DESIGN FOR TOURISM DEVELOPMENT OF SALA DAN COMMUNITY, KO LANTA DISTRICT, KRABI PROVINCE

3.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1) รายได้ประชากร

ประชากรในตำบลศาลาด่านมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 21,800 บาทต่อครัวเรือนต่อปี องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่านมีสถานะทางการเงินและการคลังที่เป็นรายรับจริงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 รวมทั้งสิ้น 10,664,531.24 บาท และเป็นรายจ่ายจริง 3,512,974.58 บาท โดยงบประมาณรายรับจริงเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 และ พ.ศ. 2547 นี้รวมทั้งสิ้น 8,221,933.88 บาท และ 5,664,985.46 บาท ตามลำดับ และเป็นรายจ่ายจริงรวมทั้งสิ้น 4,337,301.01 บาท และ 3,956,395.87 บาท ตามลำดับ โดยสรุปสถานะทางการเงินและการคลังที่เป็นรายรับจริงและรายจ่ายจริงขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน แสดงได้ดังตารางที่ 3.5 ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีงบประมาณรายรับมากกว่ารายจ่ายทุกปี โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่สิ้นเปลืองไปกับหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ

ตารางที่ 3.1 แสดงข้อมูลด้านรายรับ-รายจ่าย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน

ปี	ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย	จำนวน (บาท)
2545	รายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2545	5,664,985.46
	รายจ่ายองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน	3,956,395.87
	แยกเป็น	
	- รายจ่ายบกลาง	272,431.41
	- หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	279,200.00
	- หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	440,850.00
	- หมวดค่าจ้างชั่วคราว	840,922.28
	- หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	53,138.50
	- หมวดค่าสาธารณูปโภค	296,300.00
	- หมวดเงินอุดหนุน	51,232.00
- หมวดรายจ่ายอื่น ๆ	1,722,321.68	
- หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง		
2546	รายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2546	8,221,933.88
	รายจ่ายองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน	4,377,301.01
	แยกเป็น	
	- รายจ่ายบกลาง	278,053.69
	- หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	300,648.00
	- หมวดค่าจ้างชั่วคราว	509,073.00
- หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	1,090,258.74	
- หมวดค่าสาธารณูปโภค	96,307.58	

	- หมวดเงินอุดหนุน	354,435.00
	- หมวดรายจ่ายอื่น ๆ	-
	- หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	1,748,525.00
2547	รายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547	10,664,531.24
	รายจ่ายองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน	3,512,974.58
	แยกเป็น	
	- รายจ่ายงบกลาง	293,741.50
	- หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	638,670.00
	- หมวดค่าจ้างชั่วคราว	245,380.00
	- หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	1,511,338.86
	- หมวดค่าสาธารณูปโภค	122,797.22
	- หมวดเงินอุดหนุน	363,976.00
	- หมวดรายจ่ายอื่น ๆ	-
	- หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	328,071.00

ที่มา: แผนพัฒนาพื้นที่เกาะลันตา องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน

2) ภาคการเกษตร

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลศาลาด่านประกอบอาชีพทางการเกษตรดังจะเห็นได้จากการมีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร 522 ครัวเรือน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 28 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด มีพื้นที่ทำการเกษตรทุกประเภท (เพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์) 9,071 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.69 ของพื้นที่ตำบลโดยส่วนมากจะเป็นการเพาะปลูก ได้แก่ การทำสวนยางพารา 2,720 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 450 ไร่ พืชไร่ พืชผัก ทำนา สวนผลไม้ตามฤดูกาลและพืชชนิดอื่น ๆ มีครัวเรือนบางส่วนที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรตามแนวทางพระราชดำริ (ทฤษฎีใหม่) อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้เต็มพื้นที่ คือ ดินไม่ดี (ดินมีกรวดทราย ดินดาน ดินเค็ม ดินจืด ดินเปรี้ยว) ปลูกพืชไม่คุ้มทุน และขาดน้ำ

ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลศาลาด่าน เป็นการทำอาชีพเสริมเล็ก ๆ น้อย ๆ เพียงเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน หรือจำหน่ายผลิตผลภายในชุมชนเท่านั้น ได้แก่ เลี้ยงแพะ 89 ตัว จำนวน 15 ครัวเรือน เลี้ยงไก่พื้นเมือง 3,393 ตัว จำนวน 318 ครัวเรือนและเลี้ยงเป็ด 292 ตัว จำนวน 34 ครัวเรือน นอกจากนี้ยังมีผู้ทำอาชีพประมงแบบเพาะเลี้ยงอีก 15 ราย โดยมีบ่อเลี้ยงปลากะรัง ตลอดจนมีการทำประมงทะเลอีก 202 ครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำประมงชายฝั่ง โดยจะทำกันในทุกหมู่บ้านที่ทำกันมากที่สุดจะเป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่หมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน รองลงมาได้แก่หมู่ที่ 3 บ้านพระแอะ ส่วนประมงน้ำลึกจะมีเรือมาจากจังหวัดอื่น ตามฤดูกาล โดยมีรายละเอียดแสดงตามรายหมู่บ้านดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.2 แสดงพื้นที่หมู่บ้าน พื้นที่เกษตรกรรมของเกษตรกร ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน

หมู่บ้าน	พื้นที่หมู่บ้าน (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)	พืชชนิดอื่น (ไร่)	ประมงทะเล (ครัวเรือน)
บ้านศาลาด่าน หมู่ที่ 1	1,600	200	350	-	-	80
บ้านคลองโขง หมู่ที่ 2	4,200	500	420	-	-	25
บ้านพระแอะ หมู่ที่ 3	1,600	900	500	450	-	40
บ้านทุ่งหยีเพ็ง หมู่ที่ 4	3,200	2,500	550	-	50	27
บ้านโล๊ะดูหย หมู่ที่ 5	3,000	1,751	900	-	-	30
รวม	13,600	5,851	2,720	450	50	202

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน และสรุปข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชข. 2ค), 2548

3) ภาคอุตสาหกรรม

ตำบลศาลาด่านมีโรงงานอุตสาหกรรม 4 แห่ง เป็นโรงงานผลิตน้ำดื่ม 3 แห่ง โรงงานผลิตน้ำแข็งชนิด 1 แห่ง และมีอุตสาหกรรมในครัวเรือน 20 ครัวเรือน ผลิตภัณฑ์การถนอมอาหาร (จากสัตว์) อยู่ที่บ้านทุ่งหยีเพ็ง หมู่ที่ 4

4) ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

ระยะเวลา 15 ปี ที่ผ่านมาประชาชนส่วนหนึ่งได้เริ่มประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ส่วน 3 ปีที่ผ่านมาธุรกิจท่องเที่ยวเกาะลันตาได้เจริญเติบโตเป็นอย่างมากทำให้ประชาชนต้องปรับตัว เพื่อให้เข้ากับสภาวะการตลาดและธุรกิจการค้าที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันนี้ในพื้นที่ตำบลศาลาด่านมีโรงแรม บังกะโล เกสเฮาส์ จำนวน 98 แห่ง

จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้เขต 4 จังหวัดภูเก็ต พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักค้างคืนในเกาะลันตาใหญ่จำนวน 209,392 คน มีระยะพำนักเฉลี่ย 3.71 วัน

โดยจำนวนนักท่องเที่ยวของเกาะลันตาใหญ่ มีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นคนไทยประมาณร้อยละ 20 และมาจากยุโรป (สวีเดน เยอรมนี สหราชอาณาจักร ออสเตรีย เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อิตาลี นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฟินแลนด์ สเปนและกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก) ประมาณร้อยละ 60 และประเทศอื่น ๆ อีกประมาณร้อยละ 20

สถานที่ท่องเที่ยวของตำบลศาลาด่าน ประกอบด้วย

แหลมคอกวาง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลศาลาด่าน เป็นแหลมหาดทรายขาวคอคอด ยื่นออกไปจากฝั่งทะเลอันดามันหาดทรายสวยงามเป็นธรรมชาติมีดงสนและทิวมะพร้าวร่มรื่นเหมาะสำหรับท่องเที่ยวเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและมีความเป็นส่วนตัว

หาดคลองดาว ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลศาลาด่าน เป็นหาดทรายขาวสะอาดขนานเป็นแนวยาวกับถนนสายหลังเกาะทางฝั่งอันดามัน เหมาะแก่การท่องเที่ยว ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางของสถานที่พักตากอากาศ ซึ่งมีโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล ที่พัก หลากหลายระดับราคา เป็นศูนย์กลางแหล่งซื้อปิ้งสินค้าพื้นเมือง สินค้าอุปโภคบริโภค และเป็นย่านธุรกิจสื่อสาร (E-mail Internet) รวมทั้งยังมีสถานธุรกิจบันเทิงเจริญเป็นจำนวนมาก

หาดลิ้นบาหร ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลศาลาด่าน เป็นหาดทรายขาวเนียนละเอียดมาก มีความลาดชันสูง และไร้แนวหินโสโครก สีนําทะเลสีครามสดใส เหมาะแก่การเล่นน้ำ ดำน้ำดูปะการัง แนวชายหาดยาวขนานกับถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ สายหลังเกาะทางฝั่งอันดามัน เหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ มีความเป็นส่วนตัวแวดล้อมไปด้วยธรรมชาติ ป่าไม้ ไร่ ไร่ ป่าสนที่สวยงาม

หาดพระแอะ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 ตำบลศาลาด่าน เป็นแนวหาดทรายสีขาวนวลสลับโขดหิน เนินเขาและทิวสน มีความยาวรวมกันไม่น้อยกว่า 2 กิโลเมตร ขนานกับถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ สายหลังเกาะทางฝั่งอันดามัน เหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ มีความเป็นส่วนตัวมาก แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติ ป่าไม้ ไร่ ไร่ ป่าสนที่สวยงาม ส่วนริมถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ มีสถานบันเทิงเป็นจำนวนมากและมีที่พักที่หรูหราที่สุดในตำบลศาลาด่าน นอกจากนั้นยังมีการท่องเที่ยว นั่งช้างไปตามลำเนาไพรชมธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์

หาดคลองโขง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลศาลาด่าน มีลักษณะเป็นหาดทรายสลับหิน ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ขนานกับถนนสายหลังเกาะทางฝั่งอันดามัน เหมาะแก่การ ท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ มีทิวมะพร้าว ร่มรื่นเป็นฉากหลัง มีบังกะโลพักผ่อนหลายแห่ง ซึ่งอยู่ในสวนมะพร้าว ควบคู่ไปกับร้านอาหาร สไตลียุโรป อิตาลีเลียน อาหารไทย นอกจากนั้นยังมีการท่องเที่ยว นั่งช้างไปตามลำเนาไพรในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และชายหาดเป็นแนวยาวไปสุดหัวแหลมคลองโตบ ตำบลเกาะสันดาใหญ่

แหลมทิง เป็นหาดทรายที่อยู่ใกล้ชุมชนใหญ่บ้านศาลาด่านมากที่สุดเป็นจุดเชื่อมระหว่างแหลมคอกวางกับบ้านศาลาด่าน น้ำทะเลบริเวณนี้ค่อนข้างตื้นเขินในยามน้ำลดสามารถเดินออกไปไกลจนเกือบถึงเกาะเล็ก ๆ ที่ชื่อว่าเกาะหรั

บ่อคูรี ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางศาลาด่านกับท่าเทียบแพขนานยนต์ เป็นบ่อน้ำซับขนาดเท่าคูรี หรือ ตุ่มน้ำขนาดเล็ก แต่ตักใช้ทำไห่ก็ไม่แห้ง มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวเรือและชุมชนแถบนี้มาแต่โบราณ ปัจจุบันเป็นแหล่งน้ำสำหรับระบบประปาหมู่บ้าน

หมู่บ้านทุ่งห้วยเพ็ง จัดเป็นมูมสงบของตำบลศาลาด่าน เพราะอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทสถานที่พักตากอากาศ แต่หมู่บ้านแห่งนี้มีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งผลิต “กะปิ” ที่มีคุณภาพ มีป้าชาย

เลนที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ และมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เมืองกระบี่ โดยบุคคลที่เป็นที่มาแห่งชื่อหมู่บ้าน “โตะห้วยเพ็ง”

แนวป่าชายเลน เริ่มตั้งแต่หมู่ที่ 5 บริเวณท่าเทียบแพขนานยนต์บ้านศาลาด่าน ผ่านบ้านป่อแห่น บ้านทุ่งสำน ถึงบ้านทุ่งห้วยเพ็ง ไปจรดเขตตำบลเกาะลันตาใหญ่ อุดมไปด้วยพันธุ์ไม้ชายเลนนานาชนิด อาทิ แสม โกงกาง ถั่ว จาก และเสม็ด เป็นต้น ป่าเหล่านี้ นอกจากจะเป็นแหล่งผลิต กุ้ง หอย ปู ปลา ที่มีคุณภาพแล้ว ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์หลายชนิด โดยเฉพาะ ลิงแสมที่ชุกชุมอีกด้วย ดังนั้นการล่องเรือไปตามคลองเล็กคลองน้อยที่ร่มรื่นในบริเวณป่าชายเลนแห่งนี้ ก็จะได้รับความสะดวกสบายไม่น้อย

ชุมชนตลาดบ้านศาลาด่าน ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลศาลาด่าน เป็นแหล่งช้อปปิ้งที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอเกาะลันตา มีแหล่งขายเสื้อผ้าพื้นเมือง ศิลปะ-หัตถกรรม ของที่ระลึก ร้านอาหารทะเล อาหารยุโรป อิตาลีเลียน อาหารไทย สำนักงานบริการการท่องเที่ยวตลอดจนท่าเทียบเรือขนส่งผู้โดยสาร

5) แหล่งงานและการจ้างงาน

แหล่งงานและการจ้างงานในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่พักและสถานที่ให้บริการด้านต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่บริเวณชุมชนศาลาด่าน บ้านคลองโตนบและกระจายตัวไปตามแนวชายหาด โดยการจ้างงานส่วนใหญ่จะเป็นงานเกี่ยวกับการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น พนักงานในโรงแรม รีสอร์ท ที่พักนักท่องเที่ยว และร้านค้า ร้านอาหารต่าง ๆ และมีการจ้างงานมากขึ้นเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวเท่านั้น ส่วนในภาคการเกษตรนั้นเจ้าของธุรกิจจะดำเนินการจัดทำเอง ไม่มีการจ้างงานอย่างชัดเจน

กำลังแรงงานและการมีงานทำ

ตำบลศาลาด่าน

มีประชากรอยู่ในวัยแรงงานร้อยละ 60 ของประชาชนทั้งหมด และประชากรกลุ่มนี้มีการประกอบอาชีพและมีรายได้ประมาณร้อยละ 59 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง

การเคลื่อนย้ายแรงงาน

ประชากรในวัยแรงงานของพื้นที่มีการเคลื่อนย้ายออกไปทำงานนอกพื้นที่โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคการเกษตรไปสู่ภาคธุรกิจท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีแรงงานแฝงเดินทางจากนอก พื้นที่เข้ามาทำงานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

แรงงานแฝง

จากการสำรวจพบว่าในพื้นที่มีแรงงานแฝงเข้ามาทำงานในภาคธุรกิจท่องเที่ยว โดยเข้ามาประกอบอาชีพเป็นพนักงานในสถานที่พักนักท่องเที่ยว ร้านค้าและร้านอาหารที่ให้บริการนักท่องเที่ยว แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเข้ามาอยู่ในพื้นที่เฉพาะช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวเท่านั้น พอหมดฤดูกาลท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนาของตน ส่วนแรงงานแฝงประเภทคนงานก่อสร้างจะเข้ามาอยู่ในพื้นที่เฉพาะช่วงที่มีการก่อสร้างเท่านั้น เมื่อดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จก็จะเคลื่อนย้ายไปยังแหล่งงานอื่นต่อไป

6) การพาณิชย์และการธนาคาร

สืบเนื่องมาจากการเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวในเกาะลันตาใหญ่ ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกับธุรกิจท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตตามไปด้วยเป็นเงาตามตัว ปัจจุบันตำบลศาลาด่านเป็นที่ตั้งของหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ดังนี้

สถานีบริการน้ำมัน	4	แห่ง
ตลาดนัด	2	แห่ง
ธนาคาร	2	แห่ง
ร้านค้า	85	แห่ง

3.3.3 สภาพทางสังคม

การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ประชาชนในพื้นที่ตำบลศาลาด่านมีส่วนร่วมในชุมชนของตนเองค่อนข้างสูง ครั้วเรือนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นร้อยละ 97.9 ทำให้สามารถประเมินได้ว่าถ้ามีการพัฒนาในพื้นที่ที่ทำให้พื้นที่ชุมชนได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีวิตโดยคนในชุมชนจะมีการจัดเวทีเพื่อแสดงความคิดเห็น โดยมีครั้วเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ร้อยละ 78.99 เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งมีภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ไม่มีศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน (สำหรับประชาชนโดยชุมชน) มีการแข่งขันกีฬาและมีการฝึกสอนกีฬา มีการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีปัญหาเสพติดในพื้นที่เล็กน้อย ได้แก่ พื้นที่บ้านคลองโขงหมู่ที่ 2 และบ้านทุ่งหยีเพ็งหมู่ที่ 4 แต่ผู้ติดยาเสพติดไม่ได้ก่อความเดือดร้อนต่อคนในหมู่บ้าน มีอาชญากรรม 2 ราย (สรุปข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) , 2548)

1. ประชากร

ตำบลศาลาด่านมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,285 คน แยกเป็นเพศชาย 2,187 คน และเพศหญิง 2,098 คน มีจำนวนครั้วเรือนทั้งสิ้น 1,839 ครั้วเรือน ซึ่งแยกตามหมู่บ้านดังตารางที่ 3.7 และจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) พบว่ามีประชากร อยู่อาศัยจริงเพียง 2,636 คน เนื่องจากมีประชากรส่วนหนึ่งเดินทางออกไปทำงานและศึกษาออกพื้นที่

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนประชากรและครั้วเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร		รวม	จำนวนครั้วเรือน
		ชาย	หญิง		
1	บ้านศาลาด่าน	537	533	1,070	413
2	บ้านพระแอะ	585	579	1,164	561
3	บ้านโละบาหรา	465	434	899	620
4	บ้านทุ่งหยีเพ็ง	367	358	725	149
5	บ้านโละตุนยง	211	216	427	96
รวม	พื้นที่ทั้งหมด 38.13 ตารางกิโลเมตร	2,187	2,098	4,285	1,839

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน, 2548

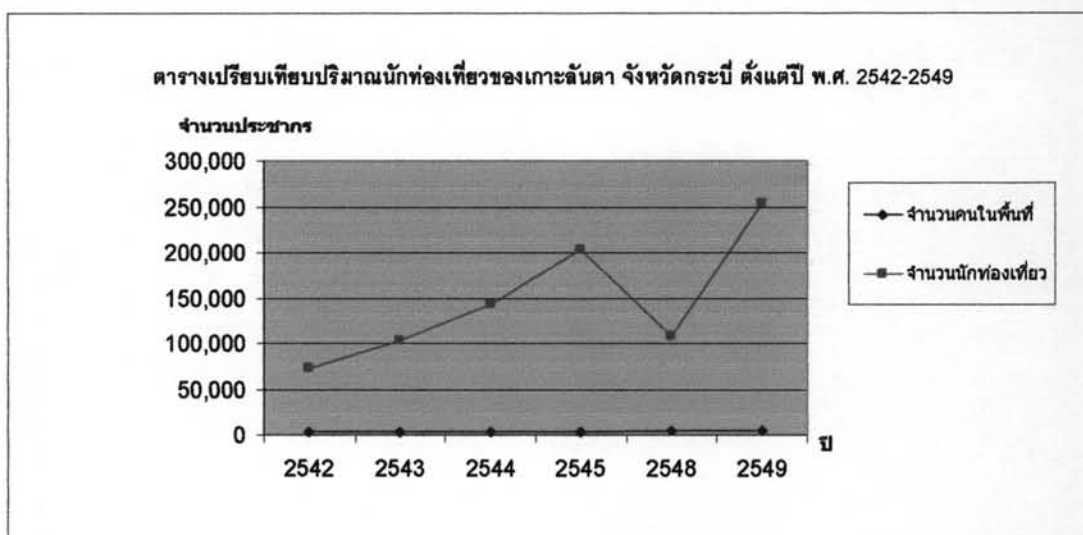
ตารางที่ 3.4 แสดงสถิติ จำนวนประชากร ภายในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน (พ.ศ. 2528 – 2548)

ปี	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร(คน)	ความหนาแน่น(คน/ตร.กม.)
2528	38.137	2515	65.95
2533		2725	71.45
2538		4086	107.14
2541		4149	108.79
2543		4323	113.35
2548		4285	112.36

ที่มา: สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดกระบี่

จากตารางที่ 3.8 จะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลศาลาด่านมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.32ต่อปี โดยอัตราการเพิ่มขึ้นในพื้นที่ที่ไม่มีผลกระทบต่อการใช้พื้นที่แต่ในขณะเดียวกันถือเป็นผลดีต่อพื้นที่เมื่อมีคนในพื้นที่เพิ่มขึ้นการพัฒนาพื้นที่ก็จะคำนึงถึงคนในพื้นที่มากกว่าโดยการขยายอาชีพเพื่อรองรับคนในพื้นที่และเป็นการลดจำนวนประชากรแฝงที่จะเข้ามาหาผลประโยชน์ในพื้นที่

ตารางที่ 3.5 แสดงสถิติ จำนวนนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาภายในพื้นที่เกาะลันตา (พ.ศ. 2542 – 2549)

ที่มา: กองวิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากตารางจะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ที่มีปริมาณที่ค่อนข้างสูงยกเว้นช่วงพ.ศ. 2547 ที่มีการเกิดเหตุคลื่นยักษ์ถล่มชายฝั่งอันดามัน (Tsunami) ส่งผลให้พื้นที่เริ่มมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอีกครั้งในช่วง 2-3ปี โดยถ้ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในปริมาณเช่นนี้จะทำให้พื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวขยายตัวมากขึ้นตามไปด้วย โดยในอนาคตพื้นที่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอาจจะถูกรุกล้ำเพื่อนำไปใช้ในเรื่องด้านการท่องเที่ยวแทนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่โดยตรงเป็นเหตุให้ต้องมีการควบคุมการ

ใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในปัจจุบัน โดยการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดในการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภทจะกล่าวในบทต่อไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน(กชช. 2 ค) พบว่ามีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุ 18-60 ปี) ประมาณร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง (วัยเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และวัยชราอายุเกิน 60 ปี) ประมาณร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีอัตราส่วนพึ่งพิง เท่ากับ 66.67 หมายถึง ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานทุก 100 คน ต้องรับภาระเลี้ยงดูเด็กและคนชราจำนวน 67 คน โดยมีสัดส่วนประชากรเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย อัตราส่วนเพศเท่ากับ 100.83

การกระจายตัวของประชากร

ประชากรในตำบลศาลาด่านส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ที่พักอาศัยมีความหนาแน่นของค่อนข้างต่ำ คนในสังคมมักจะรู้จักกันเป็นอย่างดี และเป็นสังคมที่มีการพึ่งพาอาศัยกันเช่นเดียวกับสังคมชนบททั่วไปของสังคมไทย โดยมีการตั้งถิ่นฐานรวมกันเป็นชุมชนในบริเวณบ้านศาลาด่านโดยมีการตั้งบ้านเรือนกระจายตัวไปตามถนนสายต่าง ๆ ในชุมชนประกอบอาชีพทางการเกษตร และบางส่วนเริ่มเข้าสู่ธุรกิจท่องเที่ยว แต่เป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้เป็นบางช่วงฤดูกาลของปี เท่านั้น

2) การศึกษา

ประชากรที่อยู่ในวัยเรียนได้รับการศึกษาทุกคน และมีผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือสูงกว่า ประมาณร้อยละ 4 นอกจากนั้นยังมีการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ ให้กับประชากรในตำบลอีกด้วย เช่น การอาชีพ การศึกษาและสุขภาพอนามัย มีการรวมกลุ่มของประชาชนโดยแยกเป็นประเภทกลุ่ม ดังนี้

เกษตรผสมผสาน	15	แห่ง
กลุ่มออมทรัพย์	5	แห่ง
กลุ่มอาชีพการแปรรูปสินค้า	4	แห่ง
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	5	กลุ่ม
ประชาคมตำบล	44	คน

3.3.4 ลักษณะทางโครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมในตำบลศาลาด่าน จากจังหวัดกระบี่เดินทางโดยรถยนต์ตามทางหลวงหมายเลข 4 ทางแยกเข้าจังหวัดกระบี่ ก.ม. 63-900 (ต่อแขวงทางทางตรัง ถนนเพชรเกษม) ถึงทางแยกห้วยน้ำขาว ก.ม.64-128 เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 4206 ตอนห้วยน้ำขาว – เกาะกลางระยะทางยาว 27 กิโลเมตร ถึงท่าเทียบแพขนานยนต์หัวหิน ขึ้นแพขนานยนต์ไปท่าเทียบแพขนานยนต์คลองหมาก ระยะทางยาว 1,400 เมตร ใช้เส้นทาง ทางหลวงชนบทบ้านคลองหมาก-บ้านหลังสอด บนเกาะลันตาน้อย 8 กิโลเมตร ถึงท่าเทียบแพขนานยนต์บ้านหลังสอด ขึ้นแพขนานยนต์ไปท่าเทียบแพขนานยนต์ บ้านศาลาด่าน ระยะทาง 400 เมตร เข้าสู่ถนนสาย บ้านศาลาด่าน บ้านลังกาอู้อูระยะทาง 22 กิโลเมตร ถึงโรงพยาบาลชุมชนเกาะลันตา

สภาพเส้นทางคมนาคมทางบกจากทางหลวงหมายเลข 4 ทางแยกเข้าจังหวัดกระบี่ – กม.63-900 ถนนเพชรเกษม ถึงทางแยกห้วยน้ำขาว กม.64-128 สภาพ เส้นทางอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งเป็นทางหลวงเส้นทางต่อเชื่อมจังหวัด ทางหลวง 4206 ตอนห้วยน้ำขาว – เกาะกลาง ระยะทางยาว 27 กิโลเมตร เป็น

ถนนลาดยาง ส่วนถนน เส้นคลองหมาก - บ้านหลังสอด เป็นถนนลาดยางของทางหลวงชนบท เส้นทางบ้านหลังสอด - ท่าเทียบเรือบ้านหลังสอด ระยะทาง 4 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางสายบ้านศาลาด่าน - บ้านสังกาอู๋ ระยะทาง 22 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง (รูปที่ 3.2)

นอกจากเส้นทางบกโดยรถยนต์แล้ว ยังสามารถใช้การคมนาคมทางน้ำ โดยใช้เส้นทางท่าเทียบเรือเจ้าฟ้า (อำเภอเมืองกระบี่) และท่าเทียบเรือโดยสารศาลาด่าน โดยตรง การคมนาคมทางน้ำยังใช้เส้นทางเกาะพีพี - ศาลาด่าน และอ่าวนาง - ศาลาด่าน (การคมนาคมทางน้ำ 2 เส้นทางนี้ให้บริการช่วงเดือนพฤศจิกายน - พฤษภาคม)

การบริการการขนส่งสาธารณะในเขตตำบลศาลาด่าน เกาะลันตาใหญ่ และ เทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ มีบริการรถสามล้อเครื่องให้บริการรอบเกาะ และบริการขนส่งสาธารณะจำนวน 3 สาย ดังนี้

การเดินทางจากตัวอำเภอเมืองกระบี่มายังเกาะลันตาใหญ่

สามารถใช้รถโดยสารประจำทาง สายที่ 8256 เส้นทาง กระบี่ - เกาะลันตา โดยมีรายละเอียดเส้นทางการเดินทาง คือ เริ่มต้นจากสถานที่จอดรถโดยสารประจำจังหวัดกระบี่ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 411 (ถนนอุตรกิจ) ถึงตลาดบ้านเก่า แยกขวาไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ผ่านบ้านเหนือคลอง บ้านบางฝั่ง อำเภอคลองท่อม ถึงบ้านห้วยน้ำขาว แยกขวาไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4206 ผ่านโรงเรียนบ้านทุ่งเสม็ด บ้านทุ่ง โรงเรียนบ้านคลองย่านัด บ้านรำปูลู ถึงบ้านหัวหินข้ามแพขนานยนต์ ถึงบ้านคลองหมาก (เกาะลันตาน้อย) ไปตามทางหลวงชนบท (รพช.กบ.2085) ถึงบ้านหลังสอดข้ามแพขนานยนต์ถึงบ้านศาลาด่าน (เกาะลันตาใหญ่) ไปตามถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ ผ่านบ้านพระแอะ บ้านคลองนิน บ้านเจ๊ะหลี เทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ ไปสุดเส้นทาง ณ สถานที่จอดรถโดยสารประจำทางเกาะลันตา (บ้านสังกาอู๋)

บริการการขนส่งสาธารณะรถประจำทางสายที่ 8391 วงกลมรอบเกาะลันตา

เที่ยววนขวา เริ่มต้นจากสถานที่จอดรถโดยสารประจำทางบ้านสังกาอู๋ ไปตามถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ ผ่านโรงพยาบาลเกาะลันตา สถานีตำรวจภูธรอำเภอเกาะลันตา เทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ บ้านเจ๊ะหลี บ้านคลองนิน บ้านพระแอะ บ้านลิ๊ะบาหฺรา ถึงบ้านศาลาด่าน ไปตามถนนทางหลวงชนบท ผ่านบ้านทุ่งหีเพ็ง บ้านเจ๊ะหลี แยกซ้ายไปตามทางถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ ไปตามแนวเส้นทางเดิมไปสุดเส้นทาง ณ สถานที่จอดรถโดยสารประจำทางบ้านสังกาอู๋

เที่ยววนซ้าย เริ่มต้นจากสถานที่จอดรถโดยสารประจำทาง บ้านสังกาอู๋ ไปตามถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ ผ่านโรงพยาบาลเกาะลันตา สถานีตำรวจภูธรอำเภอเกาะลันตา เทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ บ้านเจ๊ะหลี แยกขวาไปตามทางหลวงชนบทผ่านโรงเรียนบ้านเจ๊ะหลี บ้านทุ่งหีเพ็ง ถึงบ้านศาลาด่าน ไปตามถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู๋ ผ่านบ้านลิ๊ะบาหฺรา บ้านพระแอะ บ้านคลองนิน ถึงบ้านเจ๊ะหลี และไปตามแนวเส้นทางเดิม ไปสุดเส้นทาง ณ สถานที่จอดรถโดยสารประจำทางบ้านสังกาอู๋นอกจากนี้ยังมีบริการรถตู้โดยสารจากอำเภอเมือง จังหวัดตรัง ถึง เกาะลันตาใหญ่

สภาพถนนบริเวณบ้านศาลาด่าน

สภาพถนนบริเวณสังกาอู่

สภาพแพขนานยนต์และท่าเทียบเรือ

การคมนาคมทางบกและทางน้ำ

รูปที่ 3.2 แสดงเส้นทางคมนาคมสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาอู่ ตำบลศาลาด่าน

สภาพถนนบริเวณด้านหน้าสถานประกอบการ RAWI

สภาพถนนทางเข้าอุทยาน ฯ

สภาพถนนบริเวณบ้านคลองนิน

สภาพถนนบริเวณบ้านคลองนิน

สภาพถนนบริเวณบ้านแจ๊ะหดี

สภาพถนนบริเวณบ้านหัวแหลม

2) การประปา

หมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน ได้รับการบริการน้ำประปา จากการประปาหมู่บ้านบ่อคูรี ตั้งอยู่หน้าสำนักสงฆ์ศาลาด่าน โดยมีแหล่งต้นน้ำเป็นน้ำจากภูเขา แล้วสูบเข้าสู่กระบวนการผลิต จากนั้นส่งขึ้นหอถังสูง ส่งจ่ายไปตามบ้านเรือนประชาชน ปริมาณน้ำยังไม่เพียงพอ น้ำบางส่วนจึงต้องนำมาจากการประปาหมู่ที่ 5 บ้านโละดู่หอย

หมู่ที่ 2 บ้านพระแอะ ได้รับการบริการน้ำประปา จากการประปาหมู่บ้านบ้านคลองโพง ที่มีแหล่งน้ำดิบเป็นน้ำจากภูเขา

หมู่ที่ 3 บ้านโละบาหระ ได้รับการบริการน้ำประปา จากการประปามัสยิดโละบาหระ เป็นระบบบ่อบาดาล ที่นำน้ำผ่านเข้าสู่ถังกรอง จากนั้นสูบขึ้นหอถังสูง แล้วส่งจ่ายไปตามบ้านเรือนประชาชน

หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งห้วยเพ็ง ได้รับการบริการน้ำประปา จากการประปาทุ่งห้วยเพ็ง

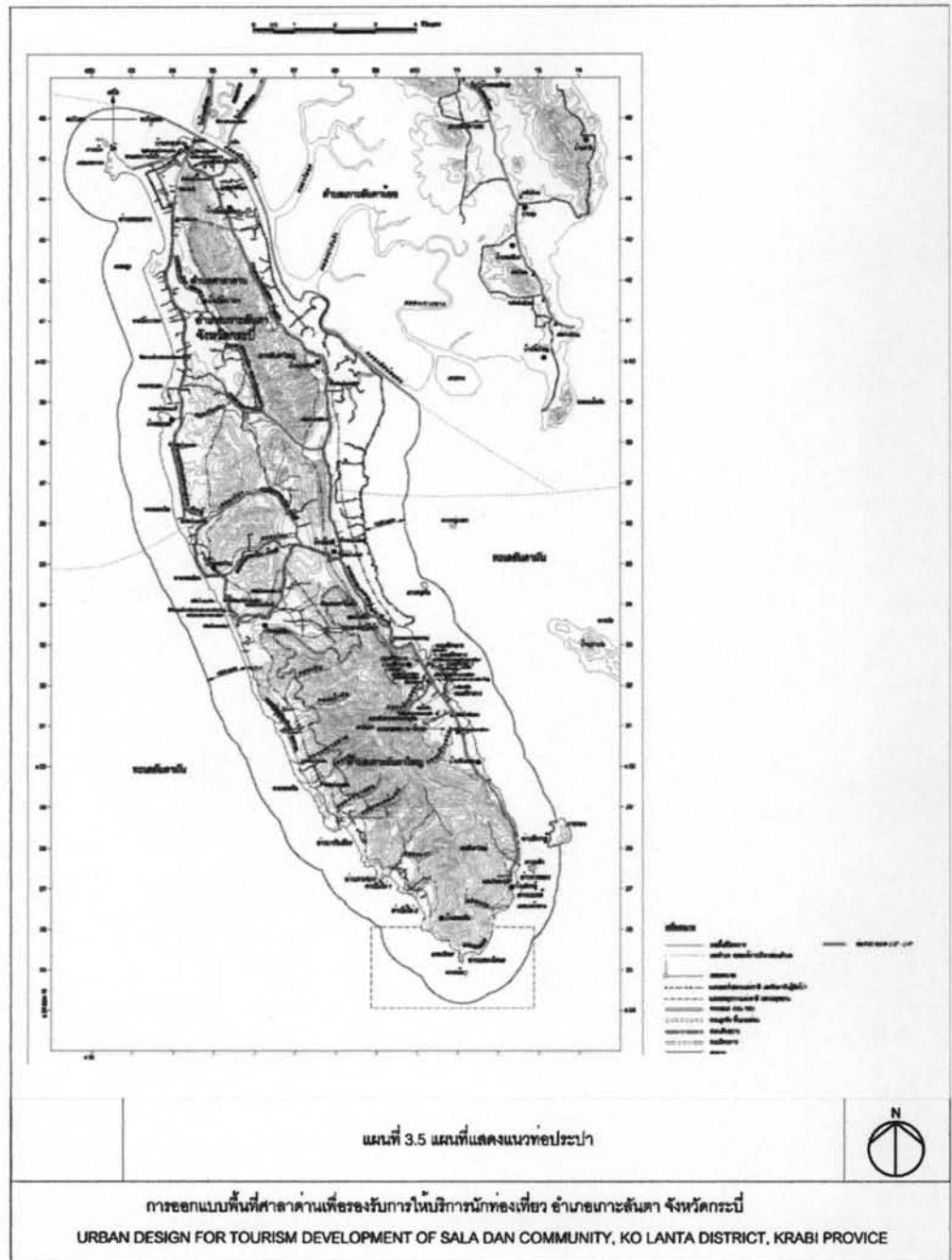
หมู่ที่ 5 บ้านโละดู่หอย ได้รับการบริการน้ำประปา จากการประปาบ้านโละดู่หอย ที่มีแหล่งน้ำดิบเป็นน้ำจากภูเขาส่งมาจากเขื่อนเก็บกักน้ำบนเขา จ่ายผ่านไปตามท่อ 2 สาย โดยไม่ผ่านกระบวนการ สายที่ 1 ส่งจ่ายเข้าสู่บ้านเรือนโดยตรง ส่วนสายที่ 2 ส่งไปเก็บพักไว้ในอ่างเก็บน้ำบ้านโละดู่หอย เพื่อสำรองไว้สำหรับใช้ในฤดูแล้ง คุณภาพน้ำเป็นน้ำผสมหินปูน รสฝาดเค็ม ในอนาคตมีโครงการที่จะนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ส่งจ่ายให้กับชุมชนศาลาด่าน แต่ยังไม่ได้นำดำเนินการ

3) การระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย

ระบบระบายน้ำในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน มีเฉพาะในบริเวณที่เป็นชุมชนย่านพาณิชย์กรรมหนาแน่นมาก เช่น บริเวณบ้านศาลาด่าน เป็นระบบรวมกันทั้งน้ำฝนและน้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน ก่อนระบายลงสู่ทะเล ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม ส่วนอาคารบ้านเรือนที่รูกล้าลงไปทะเล ระบายน้ำทิ้งลงสู่ทะเลโดยตรง อาคารสถานประกอบการขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ทะเล

ส่วนระบบระบายน้ำตามแนวถนนสายบ้านศาลาด่าน-บ้านสังกาคู ซึ่งเป็นถนนสายหลักในเขตตำบลศาลาด่าน เชื่อมเข้าสู่เขตตำบลเกาะตันตาใหญ่ในบริเวณที่ตัดผ่านแนวเขาขวางทางน้ำไหลจากที่สูงจะมีรางระบายน้ำฝนตลอดแนว เพื่อรองรับน้ำที่ไหลลงมาจากเขา ก่อนเข้าสู่ผิวทางจราจร

การตั้งบ้านเรือนอาคารสถานประกอบการในชุมชน มีลักษณะหนาแน่นต่ำ กระจายตัวตามแนวถนน ไม่มีระบบระบายน้ำฝน และระบบบำบัดน้ำเสียรวม

บริเวณชุมชนโรงเรียนบ้านศาลาด่าน พบว่ามีการถมคลองที่เป็นทางระบายน้ำออกสู่ทะเล ประกอบกับอาคารบ้านเรือนที่อยู่โดยรอบโรงเรียนมีการถมดินให้สูงขึ้นก่อนการก่อสร้าง เป็นผลให้พื้นที่บริเวณโรงเรียนมีสภาพเป็นแอ่ง จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมขังหลังฝนตก

4) การกำจัดขยะ

การกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่านเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดเก็บและกำจัดขยะ ที่ผ่านมาทำการจัดเก็บเอง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2548 จึงได้เริ่มจัดจ้างให้บริษัทเอกชนดำเนินการ มีรถบรรทุกขยะ 3 คัน ขนาดความจุ 6 ตันต่อคัน จัดเก็บขยะวันละ 2 รอบ แล้วนำไปฝังกลบที่บ่อขยะรวมภายในเขตตำบล ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ ปัจจุบันมีบ่อฝังกลบ 4 บ่อ ในฤดูท่องเที่ยวจะมีจำนวนขยะที่นำเข้าสู่บ่อฝังกลบประมาณ 5-6 เทียบต่อวันต่อคัน ส่วนนอกฤดูท่องเที่ยว จำนวนขยะที่นำเข้าสู่บ่อฝังกลบจะเหลือประมาณ 2 เทียบต่อวันต่อคัน ปัจจุบันยังไม่มีเครื่องชั่งน้ำหนักขยะที่นำมาฝังกลบในบ่อฝังกลบ

ในฤดูท่องเที่ยวจะมีปริมาณขยะมาก ทำการฝังกลบไม่ทัน ทำให้มีขยะบางส่วนกองสุมไว้บนผิวทางสัญจร ส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องกลิ่น ส่งผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง

นอกจากการกำจัดขยะด้วยวิธีฝังกลบแล้วยังมีบริษัท ทองสัมฤทธิ์-พานิชย์ จำกัด ซึ่งมีโกดังตั้งอยู่ในตำบลเป็นผู้รับซื้อเศษขยะที่สามารถนำมาหมุนเวียนใช้ได้ใหม่ (รีไซเคิล) ประเภทพลาสติก โลหะ แก้ว กระดาษ เป็นต้น โดยรับซื้อ ณ บ่อทิ้งขยะรวมของตำบลและจากผู้กำจัดขยะมาส่งให้ที่โกดังโดยตรง จากนั้นจึงรวบรวมขยะที่คัดแยกแล้วส่งขายให้บริษัทอื่นเพื่อนำไปแปรรูป

5) การไฟฟ้า

พื้นที่ตำบลศาลาด่านรับกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งเชื่อมโยงสายมาจากอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีทำการการไฟฟ้าตั้งอยู่ในพื้นที่สำหรับเป็นจุดให้บริการรับแจ้งเรื่องและรับชำระค่าไฟฟ้า ให้บริการครัวเรือนในพื้นที่ ได้ 1,179 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90

6) การโทรคมนาคมและการสื่อสาร

ในตำบลศาลาด่านมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง ชุมสายโทรศัพท์ 1 แห่ง สถานีทวนสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ GSM ของ AIS 1 แห่ง และของ DTAC 1 แห่ง

7) การบริการด้านสาธารณสุข

พื้นที่ตำบลศาลาด่าน มีสถานพยาบาลและการสาธารณสุขทั้งสิ้น 4 แห่ง ดังนี้

สถานีอนามัย จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สถานีอนามัยศาลาด่าน ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน มีเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 1 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน สาธารณสุขชุมชน 2 คน

การแพทย์แผนไทยและสมุนไพร	จำนวน	1	แห่ง
สถานพยาบาลเอกชน	จำนวน	2	แห่ง

8) การบริการด้านการศึกษา

พื้นที่โครงการในเขตตำบลศาลาด่าน มีสถานการศึกษาทั้งสิ้น 6 แห่ง ดังนี้

โรงเรียนชุมชนบ้านศาลาด่าน ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน ให้บริการการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 438 คน ครู 18 คน พื้นที่โรงเรียนทั้งหมด 28 ไร่ 32 วา

โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน	3	แห่ง
โรงเรียนขยายโอกาส	จำนวน	1	แห่ง
ศูนย์ศึกษาและการพัฒนาด้านการเกษตร	จำนวน	1	แห่ง

9) สถาบันศาสนา

พื้นที่โครงการในเขตตำบลศาลาด่าน มีสถาบันทางศาสนาทั้งสิ้น 6 แห่ง ดังนี้

มัสยิด จำนวน 4 แห่ง

ได้แก่ มัสยิดลิ๊ะดูหยง มัสยิดลิ๊ะบาหฺรา มัสยิดพระแอะ มัสยิดบ้านทุ่งหยีเพ็ง

พุทธศาสนสถาน จำนวน 1 แห่ง

ได้แก่ สำนักสงฆ์ศาลาด่าน ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน

ศาลเจ้า จำนวน 1 แห่ง

ได้แก่ ศาลเจ้าโต๊ะบาหลิว

10) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน อยู่ในเขตความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเกาะลันตา มีป้อมยามตำรวจชุมชน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

ป้อมยามตำรวจชุมชน หมู่ที่ 1 มีเจ้าหน้าที่ จราจร 2 คน สายตรวจ 4 คน รับผิดชอบเขตพื้นที่ หมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน หมู่ที่ 3 บ้านลิ๊ะบาหฺรา และหมู่ที่ 5 บ้านลิ๊ะดูหยง

ป้อมยามตำรวจชุมชน หมู่ที่ 2 มีสายตรวจ 3 คน เขตรับผิดชอบ หมู่ที่ 2 บ้านพระแอะ และหมู่ที่ 4 บ้านทุ่งหยีเพ็ง ซึ่งอัตรากำลังเจ้าหน้าที่อาจเพิ่มหรือลดทุก ๆ 15 วัน

11) สถานที่ด้านการนันทนาการและการพักผ่อน

สถานที่ด้านการนันทนาการในตำบลศาลาด่าน มีสวนสาธารณะอยู่บริเวณหมู่ที่ 2 บ้านพระแอะ (สวนสาธารณะพระแอะ) มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ และมีแผนงานในการก่อสร้างสวนสาธารณะ และสนามกีฬาอีกแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 4 บ้านทุ่งหยีเพ็ง มีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ ซึ่งในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ยังคงใช้บริการสนามกีฬาในพื้นที่โรงเรียน

โรงเรียนทุ่งหทัยเพ็ญ

โรงเรียนชุมชนบ้านศาลาด่าน

รูปที่ 3.3 แสดงโรงเรียนในตำบลศาลาด่าน

มัสยิดโต๊ะคูทอง

มัสยิดบ้านพระและ

สำนักสงฆ์ศาลาด่าน

ศาลเจ้าโต๊ะบาทลิว

รูปที่ 3.4 แสดงสถานที่ตั้งมัสยิด สถานที่ตั้งสำนักสงฆ์ และศาลเจ้าในตำบลศาลาด่าน

ที่ตั้งสถานีอนามัยศาลาด่าน

ศูนย์ปฏิบัติการจรจร

3.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

3.4.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ตำบลศาลาด่าน

ตำบลศาลาด่านสภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลแคบ ๆ ที่เกิดจากการปรับระดับของตะกอนที่ทับถมชายฝั่งทะเล ทำให้พื้นที่มีลักษณะเป็นดินทราย ในบริเวณทางด้านตะวันออกของพื้นที่ มีแนวป่าชายเลนปกคลุมยาวตามแนวชายฝั่งทะเล ส่วนในตอนกลางของพื้นที่มีเทือกเขาทอดยาวในแนวเหนือใต้ คือแนวเทือกเขาเกาะลันตา ส่วนฝั่งตะวันตกมีสภาพเป็นหาดทราย

ตำบลศาลาด่านมีพื้นที่ 20,691.08ไร่ มีการตั้งถิ่นฐานเป็นพื้นที่ชุมชนและ เกษตรกรรม 9,543.24ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 46.12 พื้นที่ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ป่าสงวน ประชากรมีการตั้งถิ่นฐานหนาแน่นอยู่ในบริเวณชุมชนบ้านศาลาด่านและเกาะกลุ่มตามสองฟากทางสายบ้านศาลาด่าน - บ้านสังกาอู้ โดยมีการกระจุกตัวหนาแน่นตามแนว ชายหาดบริเวณบ้านศาลาด่านโดยเป็นการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่และในส่วนของพื้นที่ศึกษาบริเวณริมชายหาดมีที่ตั้งของโรงแรมขนาดต่าง ๆ ปะปนกันไป และมีสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.6 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบัน (พ.ศ.2548) ในเขตตำบลศาลาด่าน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน		จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
1. ที่อยู่อาศัย		116.20	0.5616
2. พาณิชยกรรม	พาณิชยกรรมที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน	7.22	0.0349
	โรงแรม	64.72	0.3128
	ธุรกิจบริการ	13.79	0.0666
3. สาธารณูปการ	สถาบันการศึกษา	5.46	0.0264
	สถาบันศาสนา	0.30	0.0014
	การสาธารณสุข	0.28	0.0014
4. สาธารณูปโภค		0.71	0.0034
5. ชนบทและเกษตรกรรม		9,543.24	46.1225
6. พื้นที่ป่าสงวน		10,939.16	52.8690

ที่มา : คำนวณจากระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS), 2548

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2544

3.4.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

ในระดับพื้นที่ตำบลศาลาด่าน เกาะลันตาใหญ่ และเทศบาลเกาะลันตาใหญ่ การใช้ประโยชน์ที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องไปในทางทิศทางเดียวกัน (รูปที่ 3.5 และ 3.6) คือ การใช้ที่ดินประเภทพื้นที่ชุมชน และการใช้ที่ดินประเภทพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 0.60 เป็นร้อยละ 4.79 และ ร้อยละ 20.47 เป็น ร้อยละ 22.42 ในปี พ.ศ. 2528 และปี พ.ศ.2543 ตามลำดับ ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้กลับลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 78.42 เป็นร้อยละ 70.20 ในปี พ.ศ. 2528 และ ปี พ.ศ. 2543 ตามลำดับ รูปที่ 3.5 และ 3.6 แสดงให้เห็นว่ามีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เพื่อทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น จากอดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับพื้นที่ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ชุมชนบ้านพักอาศัย และ พาณิชยกรรมของคนในชุมชน มีการเติบโตไปตามแนวถนนสายบ้านศาลาด่าน-สังกาอู่ ที่มีการตัดผ่านในบริเวณพื้นที่โครงการ ลักษณะที่สอง เป็นการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ชุมชนย่านพาณิชยกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะตามแนวถนนเลียบชายหาด (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.7 แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ตำบลศาลาด่าน เกาะลันตาใหญ่

ปี พ.ศ.	ประเภทการใช้ที่ดิน(ร้อยละ)				รวม
	พื้นที่ชุมชน	ชนบทและเกษตร	ป่าไม้	อื่นๆ	
2528	0.60	20.47	78.42	0.51	100
2543	4.79	22.42	70.20	2.59	100

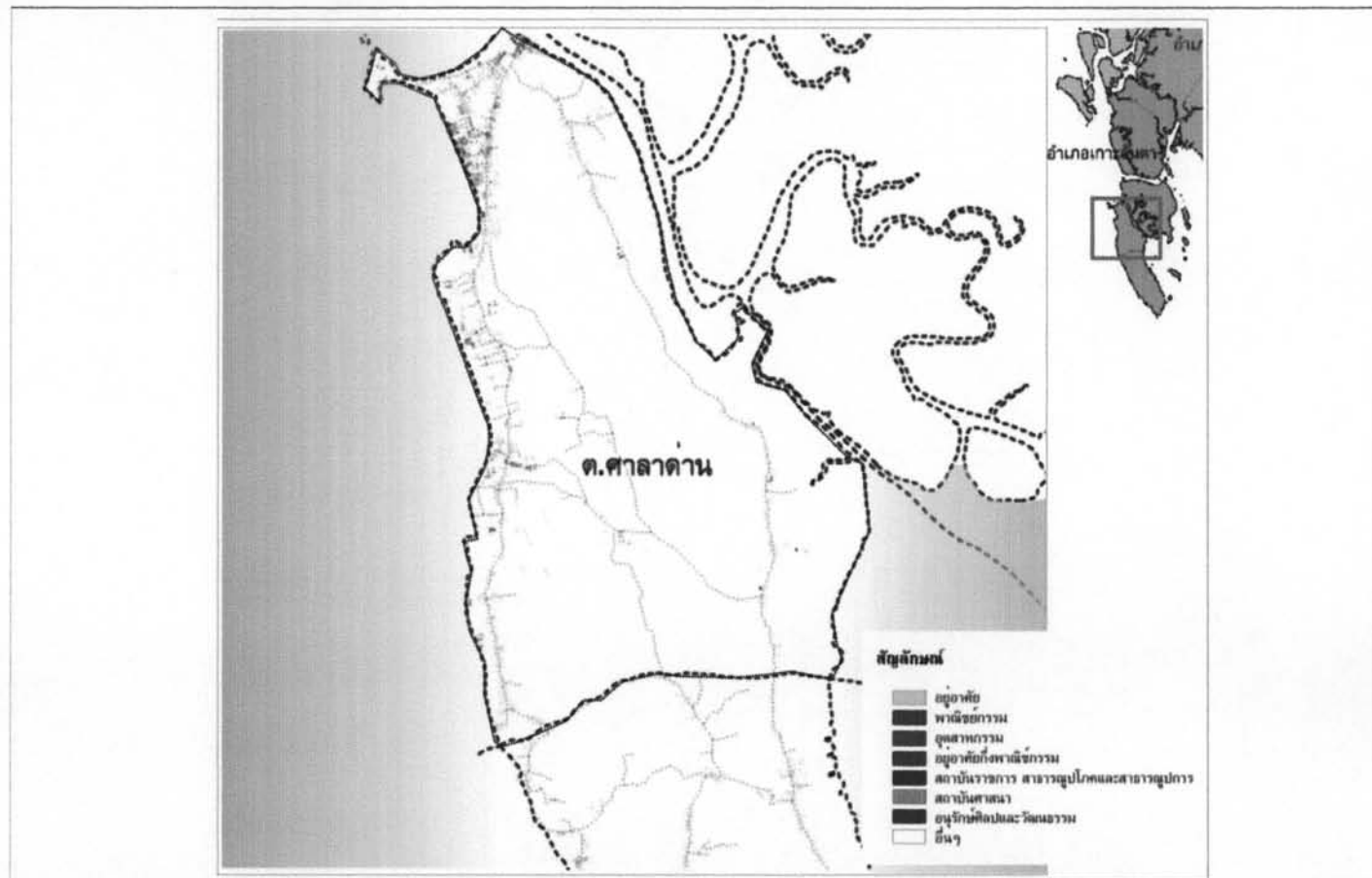
ที่มา : จำนวนจากระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS), 2548
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2544

3.4.3 ข้อจำกัดทางกายภาพที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน

1) ปัญหาดินถล่ม (Land Slide)

พื้นที่ตำบลศาลาด่านมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขายาวทอดตัวไปในแนวเหนือใต้ มีคุณลักษณะดินเป็นกลุ่มดินตื้นและกลุ่มดินภูเขา และมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในระยะสั้น ๆ โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มสูง และปานกลางกระจายตัวตามที่ราบเชิงเขา โดยเฉพาะในเขตบ้านลิ๊ะดูหยง ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา ดังรูปที่ 3.7

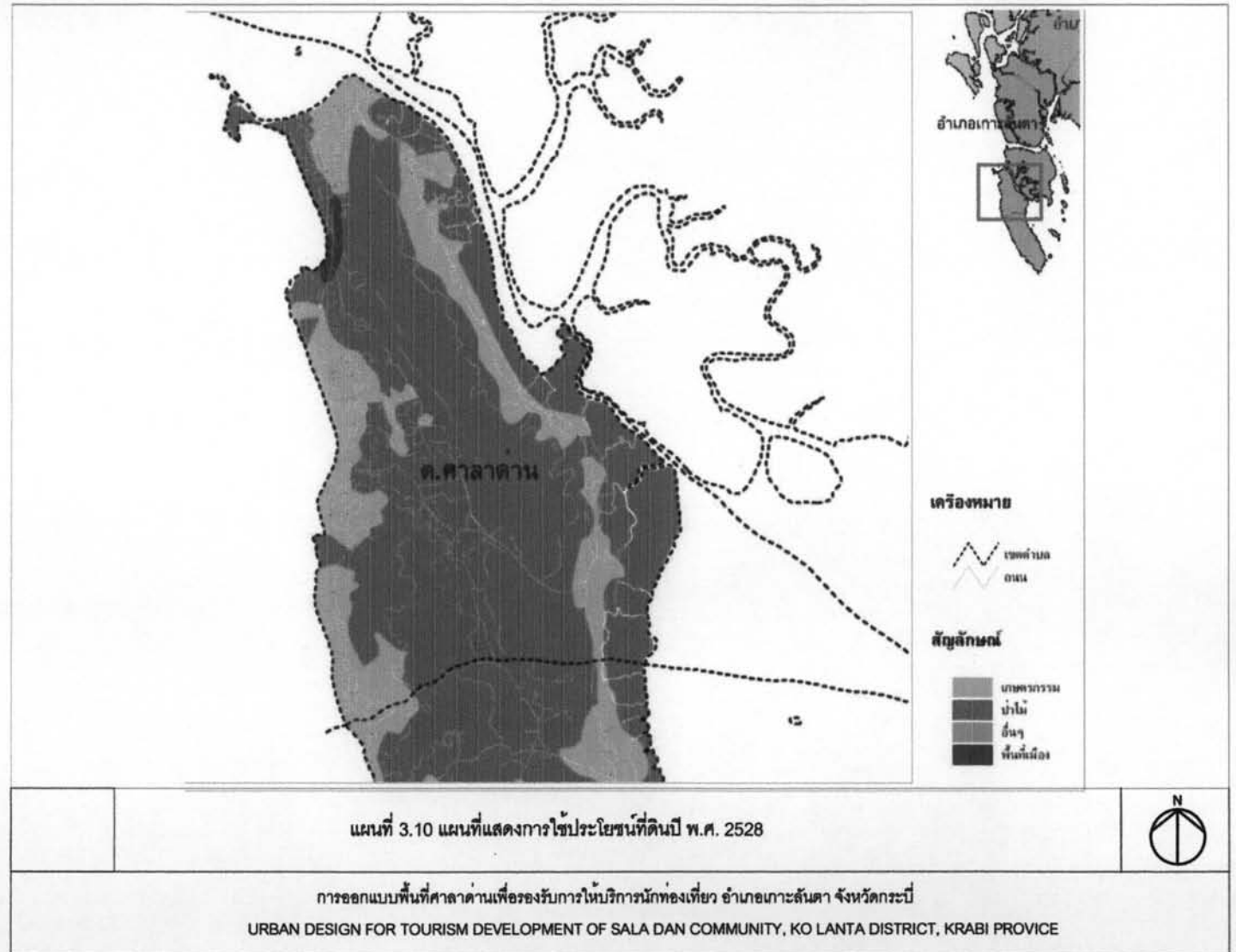
สาเหตุของดินถล่มที่สำคัญ คือ การตัดไหล่เขาที่เป็นฐานดินที่รองรับน้ำหนักของมวลดินออกทำให้เกิดการไหลของมวลดินลงสู่พื้นที่ที่ต่ำกว่า เพื่อรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ บริเวณที่ควรป้องกันภัยจากดินไหลคือ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงและมีการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย หลักการป้องกันภัยดังกล่าว คือ

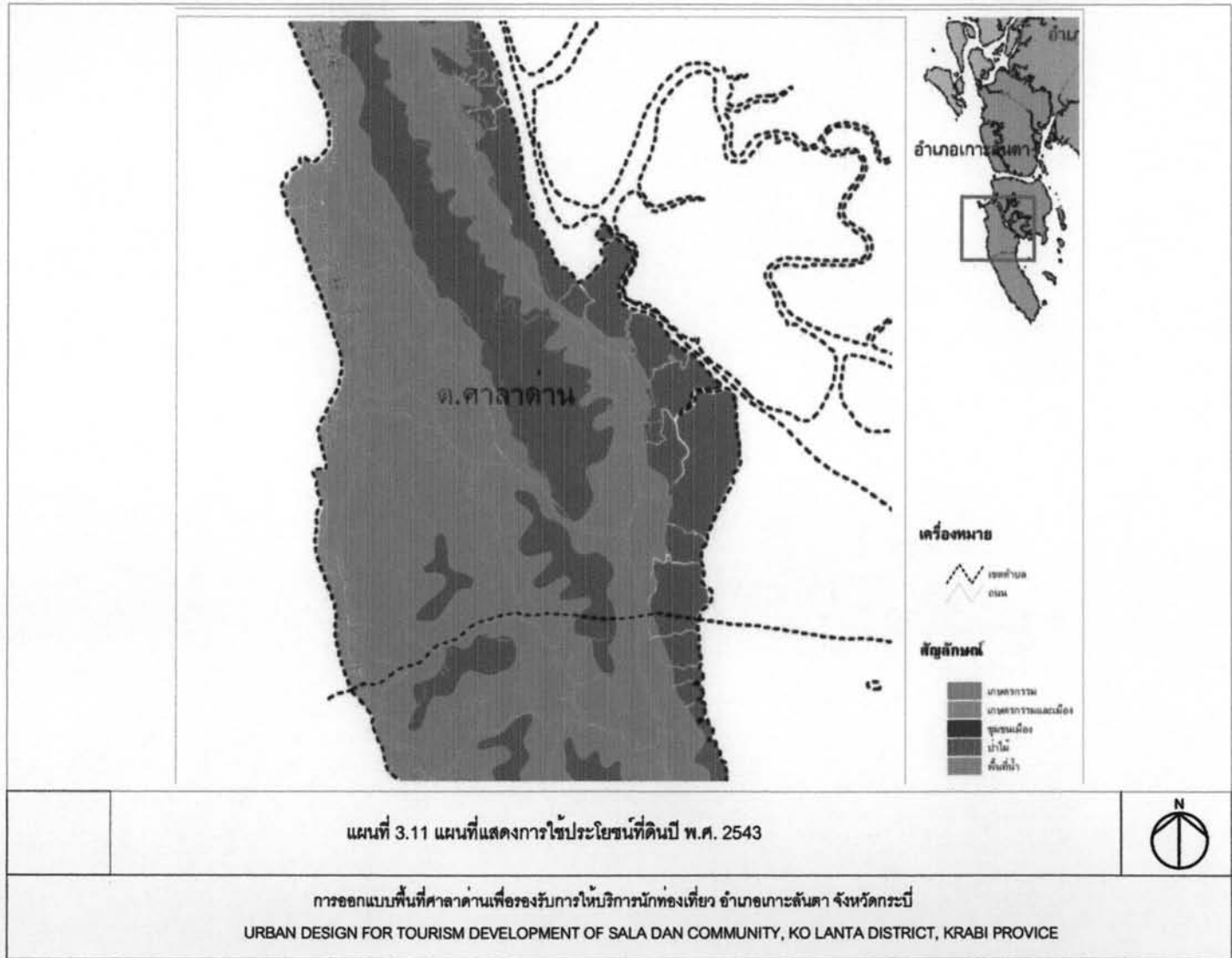

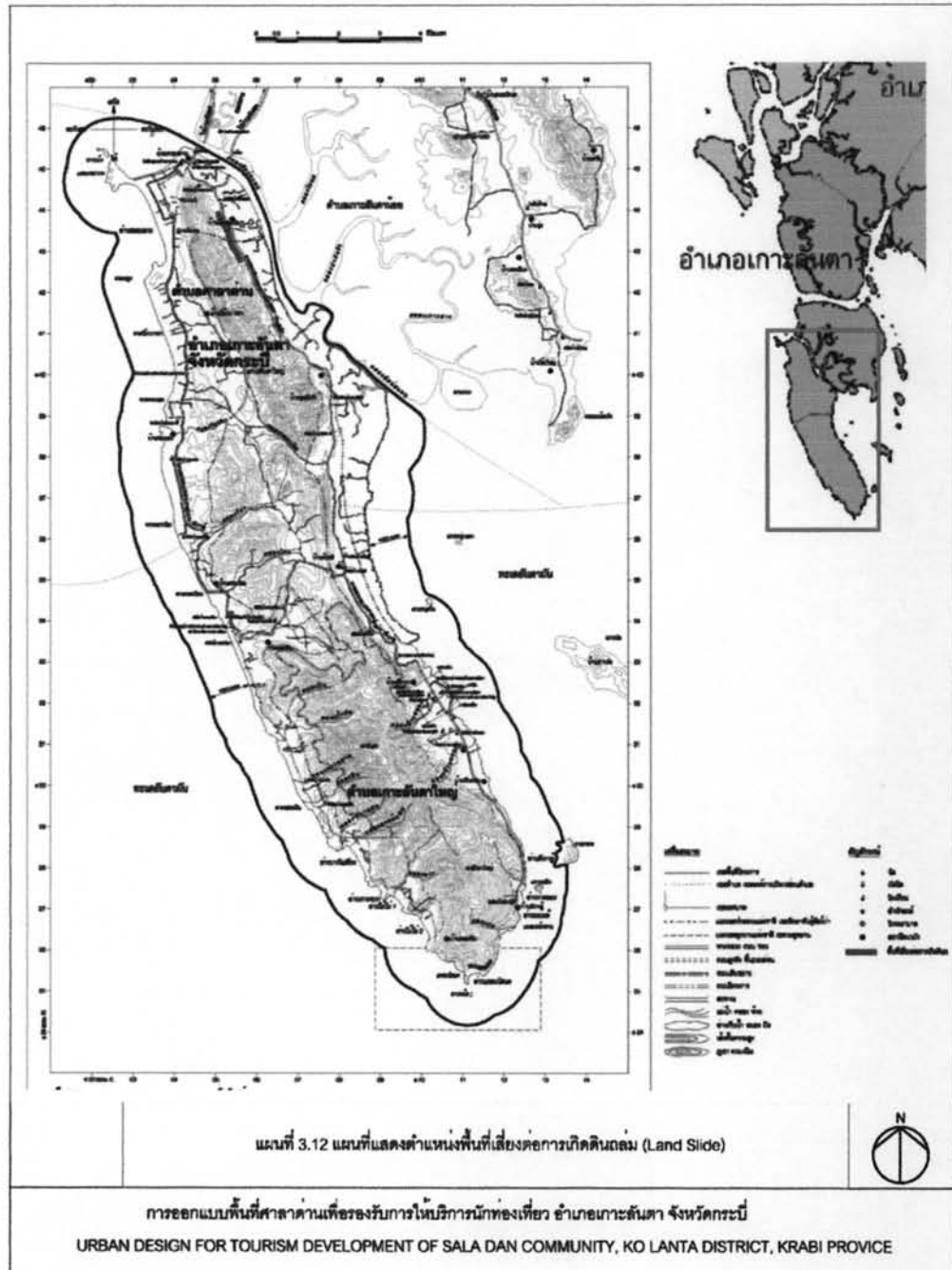
แผนที่ 3.9 แผนที่แสดงประเภทการใช้อาคาร

การออกแบบพื้นที่ศาลาด่านเพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
 URBAN DESIGN FOR TOURISM DEVELOPMENT OF SALA DAN COMMUNITY, KO LANTA DISTRICT, KRABI PROVINCE

ความมั่นคงของหินหรือดินบนพื้นที่ลาดชันให้คงอยู่ ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายวิธีทั้งที่เป็นโครงสร้างซับซ้อนและเป็นโครงสร้างง่าย ๆ ที่สามารถทำได้เอง ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวเมื่อมีการตัดไหล่เขาเพื่อปลูกสร้างบ้าน ควรปฏิบัติดังนี้

- ควรให้ระยะห่างจากตัวบ้านกับผิวหน้าลาดชันเท่ากับหรือมากกว่าความสูงของผิวหน้าลาดชัน เป็นอย่างน้อย
- หลีกเลี่ยงการตัดไหล่เขาลึกควรตัดไหล่เขาแบบขั้นบันไดและปรับหน้าดิน
- ไม่ควรสร้างบ้านบนดินถมบริเวณไหล่เขา เพราะอาจเกิดการทรุดตัวของโครงสร้าง
- ควรทำท่อเพื่อระบายน้ำออกห่างจากตัวบ้าน
- ไม่ควรตัดไหล่เขาออกมาก เพราะเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดดินไหล

3.4.4 ลักษณะการถือครองสิทธิ์

จากการสำรวจพบว่าลักษณะการถือครองที่ดินของประชาชนในเกาะลันตาใหญ่ร้อยละ 81.7 เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน โดยมีขนาดที่ดินที่ถือครองมากกว่า 3 ไร่ มีมากที่สุดประมาณร้อยละ 20.94 รองลงมาคือ 1-3 ไร่ ประมาณร้อยละ 20.42 มีประชาชนส่วนน้อยที่เช่าที่ดินอยู่ คือ ประมาณร้อยละ 5.8 เท่านั้น และยังพบว่าในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เพื่อบ้านพักอาศัยประมาณร้อยละ 72.3 เป็นบ้านพักอาศัยควบคุมเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 15.7 และพักอาศัยควบคุมกับพาณิชย์กรรมประมาณร้อยละ 5.2 และจากผลสรุปข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ปี พ.ศ. 2548 ของตำบลศาลาด่าน และตำบลเกาะลันตาใหญ่ อ.เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พบว่าเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็น น.ส.3ก โดยเอกสารสิทธิ์ประเภทนี้จะอยู่บริเวณ หมู่ที่ 2 บ้านคลองโขง หมู่ที่ 3 บ้านพระแอะ หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งห้วยเพ็ง และหมู่ที่ 5 บ้านโละดูหยง ต.ศาลาด่าน และหมู่ที่ 1 บ้านหัวแหลม หมู่ที่ 2 บ้านศรีรายา หมู่ที่ 3 บ้านเจ๊ะหลี หมู่ที่ 4 บ้านเกาะปอ หมู่ที่ 6 บ้านคลองนิน หมู่ที่ 7 บ้านสังกาอู๋ และหมู่ที่ 8 บ้านคลองโตนบ ต.เกาะลันตาใหญ่ ส่วนเอกสารสิทธิ์ประเภท น.ส.3 จะอยู่บริเวณ หมู่ที่ 5 บ้านคลองหิน ต.เกาะลันตาใหญ่ และเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนดจะอยู่บริเวณหมู่ที่ 1 บ้านศาลาด่าน ต.ศาลาด่าน

อย่างไรก็ตาม ประเภทของเอกสารสิทธิ์เหล่านี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงที่หน่วยงานภาครัฐกำลังดำเนินการสำรวจซึ่งยังไม่แล้วเสร็จ ในส่วนของการดำเนินการจะทำการสำรวจเพื่อออกโฉนดจากเอกสารสิทธิ์ประเภท น.ส.3 และ น.ส. 3ก และได้ดำเนินการออกโฉนดในพื้นที่ศึกษาไปแล้ว 638 แปลงอยู่ในเขตตำบลศาลาด่าน 43 แปลง เนื้อที่ประมาณ 175 ไร่ และตำบลเกาะลันตาใหญ่ จำนวน 595 แปลง เนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ (ศูนย์อำนวยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินจังหวัดกระบี่-พังงา, 9 มีนาคม 2549) และกำลังจัดเตรียมประกาศเป็นเขต สปก. ในเกาะลันตาใหญ่อีกประมาณ 7,000 ไร่ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกระบี่, 9 มีนาคม 2544)

3.4.5 ประเภทและชนิดอาคาร ลักษณะความสูง

พื้นที่ตำบลศาลาด่าน ตำบลเกาะลันตาใหญ่ และเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่ มีอาคารทั้งสิ้น จำนวน 3,592 หลัง ซึ่งสามารถแบ่งออกตามประเภทอาคาร (แผนที่ 3.13) และจำนวนชั้นอาคาร (แผนที่ 3.14) ดังตารางที่ 3.8 และตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.8 แสดงประเภทอาคารของพื้นที่โครงการ

ประเภทอาคาร	จำนวน	ร้อยละ
1. บ้านเดี่ยว/อาคารเดี่ยว	3,552	98.86
2. ห้องแถว	12	0.36
3. ตึกแถว/อาคารครึ่งตึกครึ่งไม้	2	0.06
4. อาคารที่ใช้ในการพักถาวรและชั่วคราว เช่น โรงแรม หอพัก เป็นต้น	4	0.11
5. อื่นๆ	23	0.61
รวม	3,592	100

ที่มา : โครงการวางและจัดทำผังพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชนเกาะลันตาใหญ่

ตารางที่ 3.9 แสดงจำนวนชั้นอาคารของพื้นที่โครงการ

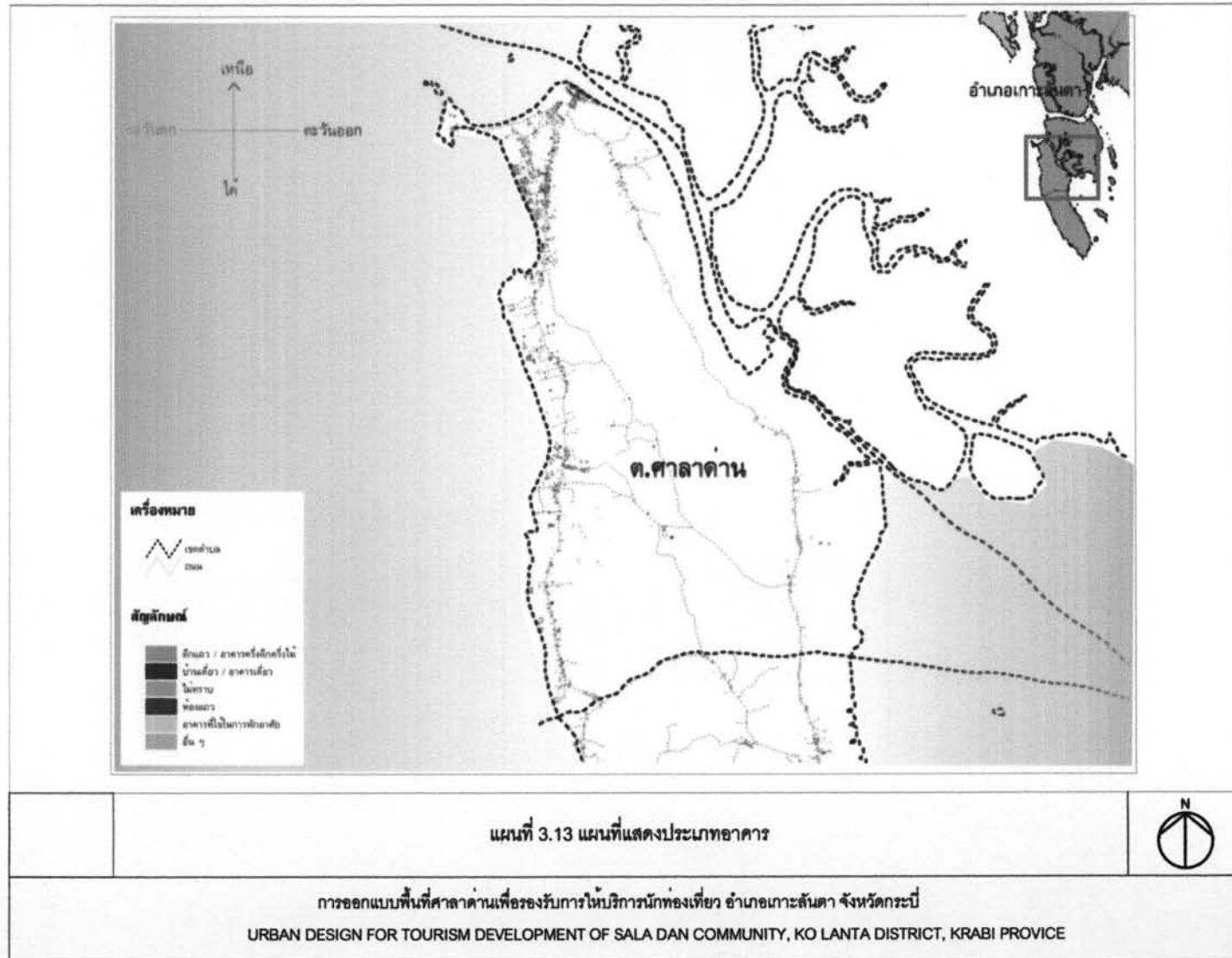
จำนวนชั้นอาคาร	จำนวน	ร้อยละ
1 ชั้น	3,495	97.27
2 ชั้น	81	2.25
3 ชั้น	11	0.31
4 ชั้น	5	0.14
5 ชั้น	1	0.03
รวม	5,514	100

ที่มา : โครงการวางและจัดทำผังพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชนเกาะลันตาใหญ่

3.5 สิ่งแวดล้อม

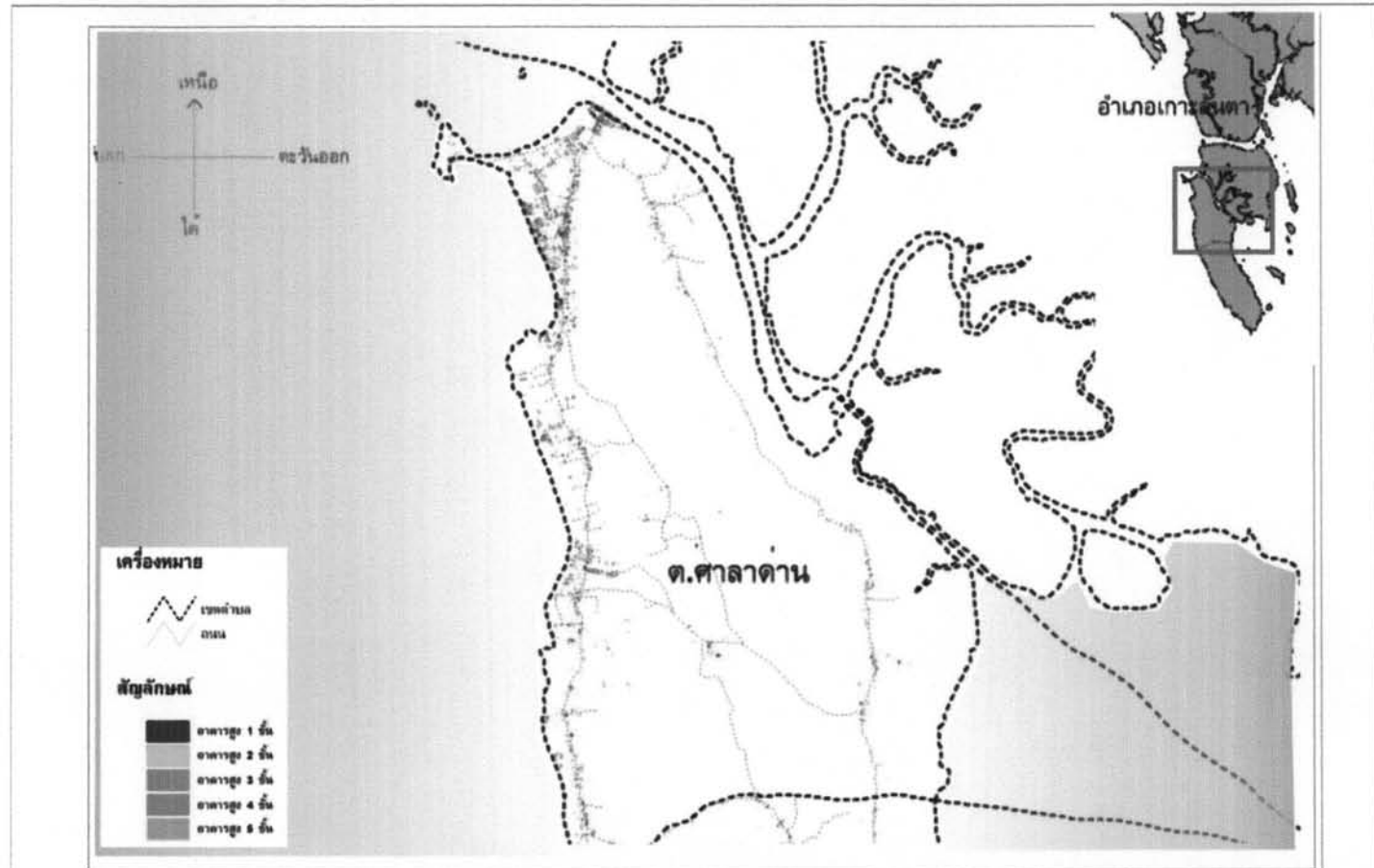
1) สภาพทางด้านสิ่งแวดล้อม

สถานภาพของทรัพยากรชายฝั่ง ทั้งใน ส่วนปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรชายฝั่งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องชี้วัดแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์(สำนักนโยบายและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม) เช่น การหมดสิ้นไปของป่าชายเลน การเสื่อมสภาพของปะการังและหญ้าทะเล คุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลองและคุณภาพน้ำทะเลที่ลดลง การเน่าเสียของน้ำ ธาตุอาหารที่สูญเสียไป สภาพชายหาดที่เต็มไปด้วยขยะและสิ่งปฏิกูล และสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้ำเข้าไป เหล่านี้แสดงให้เห็นสถานภาพที่เสื่อมถอยลงของทรัพยากรชายฝั่ง จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว หากเครื่องชี้วัดต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงสภาพที่เลวลงเท่าใด ย่อมแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของผลกระทบจากกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในพื้นที่นั้น ถึงแม้ว่าสถานภาพของทรัพยากรชายฝั่งในพื้นที่เกาะลันตาจะยังไม่แสดงการเสื่อมสภาพลงอย่างเห็นได้ชัด แต่หากพิจารณาถึงแนวโน้มของการขยายตัวของกิจกรรม จึงสามารถคาดคะเนได้ว่าพื้นที่เกาะลันตานั้นจำเป็นต้องมีการเตรียมการเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหา

แผนที่ 3.13 แผนที่แสดงประเภทอาคาร

การออกแบบพื้นที่ศาลาด่านเพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
 URBAN DESIGN FOR TOURISM DEVELOPMENT OF SALA DAN COMMUNITY, KO LANTA DISTRICT, KRABI PROVINCE

แผนที่ 3.14 แผนที่แสดงจำนวนชั้นอาคาร

การออกแบบพื้นที่ศาลาด่านเพื่อรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
 URBAN DESIGN FOR TOURISM DEVELOPMENT OF SALA DAN COMMUNITY, KO LANTA DISTRICT, KRABI PROVINCE

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ ปัญหาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่เกาะลันตา ประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาคือปัจจุบันทางองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่ ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย น้ำทิ้งจากชุมชนย่านพักอาศัย ย่านการค้า ถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง ส่วนอาคารสถานประกอบการขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่จะมีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ทะเล บางสถานประกอบการมีระบบบำบัด แต่ทำการบำบัดได้ไม่สมบูรณ์ เมื่อระบายน้ำปล่อยลงสู่ทะเลจึงก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย โดยเฉพาะบริเวณบ้านคลองนิน

คุณภาพน้ำทะเลส่วนใหญ่ยังคงมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ปัญหาคุณภาพน้ำทะเลจะรุนแรงมากขึ้น เมื่อไม่สามารถควบคุมการขยายตัวของบังกะโล โรงแรม รวมถึงปริมาณขยะและสิ่งปฏิกูลที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติและทะเลโดยตรง ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในพื้นที่เกาะลันตาอย่างมาก

การกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่เกาะลันตา ทางองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาด่าน และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่ เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดเก็บขยะและนำไปทำการกำจัดแบบฝังกลบที่บ่อขยะรวมภายในเขตตำบลศาลาด่าน ซึ่งมีพื้นที่รองรับประมาณ 10 ไร่ ซึ่งในการจัดเก็บมูลฝอยเพื่อทำการกำจัดยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่หากมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในฤดูการท่องเที่ยวจะเกิดปัญหาในการขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอย นอกจากนี้ประชาชนยังเป็นผู้ทำการกำจัดมูลฝอยเอง โดยการฝังหรือเผาในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งอาจเป็นปัญหาได้ในอนาคต

คุณภาพอากาศ ในพื้นที่เกาะลันตา ไม่มีแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองและมีการระบายอากาศโดยอาศัยลมจากทะเล คุณภาพอากาศโดยรวมอยู่ในระดับดีเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานฝุ่นละออง WHO (90 g/m^3)

คุณภาพเสียง ในพื้นที่เกาะลันตาไม่มีแหล่งกำเนิดเสียงในระดับที่สูงเกินระดับมาตรฐานเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมบริการจึงไม่ก่อให้เกิดเสียงดังมาก นอกจากนี้ ปริมาณจราจรภายในพื้นที่อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นประชาชนจึงไม่ได้รับเสียงที่สูงกว่า 70 dB(A) อย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาปกติ

คุณภาพของดิน ปัญหาที่สำคัญที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้เต็มที่ คือปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะเป็นดินมีกรวดทราย ดินดาน นอกจากนี้ยังมีปัญหาดินเค็ม ดินจืดและดินเปรี้ยว ส่งผลให้การปลูกพืชไม่คุ้มทุน

ดินบริเวณชายฝั่งทะเลในพื้นที่เกาะลันตามีลักษณะดินที่มีน้ำท่วมถึง เนื้อดินเป็นดินเลนการระบายน้ำเลวถึงเลวมาก เป็นดินที่มีปัญหาในเรื่องของความเค็ม คุณสมบัติของดินประเภทนี้ก่อให้เกิดปัญหาดินเค็มและดินเปรี้ยว ดินประเภทนี้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ จึงสมควรรักษาไว้เป็นป่าชายเลน และมีการจัดการปฏิบัติบำรุงรักษาให้เป็นป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ต่อไป

จากสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ดินเค็มชายฝั่งทะเลมีการทำนาเกลือ ทำให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นดินเปรี้ยวหรือดินกรวดจืด และไม่สามารถจะใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณพื้นที่นี้ได้ ซึ่งเป็นความขัดแย้งในการใช้ที่ดินเป็นอย่างมาก ซึ่งสมควรมีการจัดการแก้ไขต่อไป

ป่าธรรมชาติและป่าชายเลน พื้นที่ป่าส่วนใหญ่ของพื้นที่เกาะลันตาเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติและป่าสงวนแห่งชาติ มีไม้สำคัญ ได้แก่ ไม้เคี่ยม ไม้หลุมพอง ไม้ตะเคียนและไม้ยาง พื้นที่ป่าชายเลนในพื้นที่เกาะลันตาจะกระจายอยู่ตามแนวชายฝั่ง ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ป่าชายเลนลดจำนวนลงมาก สาเหตุสำคัญมาจากการบุกรุกพื้นที่จากการขยายตัวของอุตสาหกรรม ชุมชนและการท่องเที่ยว

2) การอนุรักษ์ พื้นฟูและการดำรงรักษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่

สภาพชุมชนหรือเมืองจะดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้น จะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง และมั่นคง หากชุมชนย่อยมีเศรษฐกิจดีย่อมส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจของเมือง จังหวัด และประเทศได้ในภาพรวม เศรษฐกิจที่ดีย่อมประกอบไปด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ไม่มีความแตกต่างของรายได้และความมั่งคั่งระหว่างผู้คนในชุมชนนั้น ๆ มากจนเกินไป คนในชุมชนมีหลักประกันทางเศรษฐกิจที่ก่อรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง แต่ที่สำคัญก็คือ ต้องไม่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างจนเกินขีดสมดุล

มาตรการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนให้ยั่งยืน ไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานรัฐส่วนกลาง หน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น เพียงฝ่ายเดียว หากแต่องค์กรธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน ประชาชน กลุ่มต่าง ๆ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เนื่องจาก ระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด และเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความยั่งยืนของสภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน ซึ่งสามารถเสนอเป็นแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนได้ดังนี้

1) พื้นที่เกาะลันตามีการขยายตัวทางด้านกาท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง สิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อจะได้ไม่ไปทำลายเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ กลุ่มคนทุกกลุ่มต้องเรียนรู้แนวคิดของการจัดบริการท่องเที่ยวที่ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่ของการเป็น “เจ้าของบ้าน” ที่มีแขกมาเยี่ยม มีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้องค์กรธุรกิจดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ถูกต้อง ทั้งนี้ หน่วยงานรัฐอาจกำหนดมาตรการทางภาษี รวมทั้งมาตรการในการจัดหาสินเชื่อ ให้แก่ธุรกิจดังกล่าว เช่น อาจจะให้สิทธิพิเศษด้านภาษี และอัตราเก็บค่าธรรมเนียมแก่องค์กร หรือ ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งด้านวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ

2) ส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาดที่เหมาะสม (Cleaner Production) เพราะการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว นอกจากจะส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังเป็นการลด ต้นทุนในการผลิต และเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้บริโภคสนใจในตัวสินค้าดังกล่าวได้อีกด้วย

3) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับผังเมืองรวม มีการสร้างแผนแม่บทที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างเข้มงวด การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่จะสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและชาวเมือง ต้องไม่เน้นประโยชน์เพียงด้านใดด้านหนึ่ง และไม่มองแบบแยกส่วน ต้องนึกถึงคนหมู่มากทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมตัดสินใจ ไม่ใช่มีเพียงผู้บริหาร หรือผู้นำกลุ่มอาชีพไม่กี่คนเป็นผู้ตัดสินใจแทนประชาชนส่วนใหญ่ (หากไม่แน่ใจว่าประชาชนพร้อมจะตัดสินใจโดยมีข้อมูลเพียงพอหรือไม่ หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องจัดให้มีการเพิ่มพูน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันก่อน) การดำเนินงานในลักษณะนี้ จะมีส่วนรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนให้มีความยั่งยืนมากขึ้น

4) อาชีพเดิมของชาวเกาะลันตาที่ยังคงเหลืออยู่ในปัจจุบัน คือ การทำสวนยางพารา การทำสวนปาล์ม การประมง ก็เป็นความหลากหลายของอาชีพที่น่าจะให้การดูแลและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนที่ควรจะเป็น คือ การทำการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเหล่านี้ โดยไม่ก่อผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม และเกื้อกูลกิจการการท่องเที่ยว

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษต่างๆ ให้อยู่ในมาตรฐาน การแก้ไขปัญหามลพิษต่างๆ นี้ต้องเน้นเรื่องการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม หรือการให้บริการก็ตาม ไม่ควรเน้นแต่เรื่องผลกำไรเชิงธุรกิจมากเกินไป แต่สนใจเรื่องทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

การเฝ้าระวัง เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้ ซึ่งระบบตัวชี้วัดสิ่งแวดล้อมชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และหากให้คนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน เยาวชน นักเรียน หรือแม้แต่ผู้นำทางศาสนาได้เข้ามา ร่วมในการเฝ้าระวังสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ก็น่าจะเป็นมาตรการหนึ่งที่ทำให้การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเป็นไปได้ยิ่งขึ้น

6) กำหนดให้พื้นที่บริเวณแนวชายหาด เป็นพื้นที่โล่ง เพื่อเปิดมุมมองสู่ชายหาด การพัฒนาสิ่งก่อสร้างจะควบคุมให้เป็นไปในลักษณะที่มีความหนาแน่นต่ำ เพื่อไม่ให้บดบังทัศนียภาพเมื่อมองจากพื้นที่ด้านใน

7) ออกแบบวางผังพื้นที่ชุมชนตามแนวคลองทั้งสองฝั่ง ระยะ 6.00 เมตร ให้เป็นพื้นที่เปิดโล่งเพื่อนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน และเป็นพื้นที่กันชน (Buffer Zone) การกำหนดและการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างของเมือง และลำคลอง (Urban Space) ตามกรอบแนวความคิดเรื่องพื้นที่ว่างของเมืองและการเชื่อมโยง

3.6 สรุปข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

เกาะลันตามีอดีตความเป็นมายาวนานเข้าใจว่าการมีตั้งชุมชนก่อนยุคตั้งเมือง “ปกาสัย” ช่วงเวลาหนึ่งเคยเป็นชุมชนที่รุ่งเรืองเป็นเมืองด่านทะเลที่ติดต่อกับค้าขายและเป็นที่พักแรมของเรือสำเภาจีนสำเภาแขก เป็นต้น ชาวบ้านในพื้นที่มีการย้ายถิ่นฐานจากหมู่บ้านบ่อแหนด โดยย้ายมาอยู่เป็นเวลา 90 ปีแล้ว ซึ่งมีทั้งชาวบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ อิสลาม และชาวจีน ประมาณ 3-4 หลัง ทั้งหมดประกอบอาชีพประมง มีการสร้างโป๊ะทำให้ใกล้ที่ตกปลา แต่เดิมบริเวณนี้มีชาวไทยใหญ่อยู่อาศัยมาก่อนโดยมีแปลงขนาดเล็กในระดับครอบครัว แต่เมื่อชาวบ้านย้ายเข้ามา ชาวไทยใหญ่จึงได้ย้ายไปอยู่อาศัยบริเวณไร่ที่ได้รับพระราชทาน คนจีนที่เข้ามาเป็นกลุ่มแรกๆจะมี แซ่ด่าน แซ่ตัน แซ่ฮอง แซ่จิว แซ่หลี เนื่องจากบริเวณนี้เป็นเมืองหน้าด่าน และมีการค้าที่พุก ประกอบกับเป็นหน้าเกาะ และเป็นท่าขึ้นเรือ จึงได้ชื่อว่า “ศาลาด่าน” (ที่มา : โครงการวางและจัดทำผังพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชนเกาะลันตาใหญ่)

จังหวัดกระบี่ ตั้งอยู่ทางภาคใต้ตอนบน ทางด้านทิศตะวันตกของภาคใต้ติดกับทะเลอันดามัน อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 7° 30' - 8° 30' เหนือ และเส้นแวงที่ 98° 30' - 99° 30' ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ประมาณ 814 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 4,708.512 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,942,820 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.66 ของภาคใต้ โดยมีเนื้อที่มากเป็นอันดับที่ 6 ของภาคใต้

ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะลันตา อยู่ห่างจากจังหวัดกระบี่เดินทางโดยรถยนต์ตามทางหลวงหมายเลข 4 ทางแยกเข้าจังหวัดกระบี่ ก.ม. 63-900 (ต่อแขวงทางทางตรัง ถนนเพชรเกษม) ถึงทางแยกห้วยน้ำขาว ก.ม.64-128 เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 4206 ตอนห้วยน้ำขาว - เกาะกลางระยะทางยาว 27 กิโลเมตร ถึงท่าเทียบแพขนานยนต์หัวหิน ขึ้นแพขนานยนต์ไปท่าเทียบแพขนานยนต์คลองหมาก ระยะทางยาว 1,400 เมตร ใช้เส้นทาง ทางหลวงชนบทบ้านคลองหมาก-บ้านหลังสอด บนเกาะลันตาน้อย 8 กิโลเมตร ถึงท่าเทียบแพขนานยนต์บ้านหลังสอด ขึ้นแพขนานยนต์ไปท่าเทียบแพขนานยนต์ บ้านศาลาด่าน ระยะทาง 400 เมตร

ตำบลศาลาด่านมีพื้นที่ 20,691.08 ไร่ หรือ 38.13 ตารางกิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 30.4 ของพื้นที่อำเภอเกาะลันตา (อำเภอเกาะลันตามีพื้นที่ประมาณ 125.03 ตารางกิโลเมตร) คิดเป็นร้อยละ 0.807 ของพื้นที่จังหวัด

ประชากรในเขตพื้นที่ตำบลศาลาด่านมีจำนวน 4, 285 คน อัตราส่วนความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ประมาณ 112.36 คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม ส่วนด้านการท่องเที่ยวพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในเกาะลันตามีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปีโดยในปีนี้ (2548) มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 209,392 คน และสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปมากที่สุดคือ พื้นที่บริเวณหาดต่างๆรอบพื้นที่เกาะลันตา

ลักษณะโครงสร้างพื้นฐานของตำบลศาลาด่านค่อนข้างยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากศักยภาพของพื้นที่ในการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในภาคใต้ มีความต้องการในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆค่อนข้างมาก แต่ในพื้นที่กลับมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ค่อนข้างจำกัด เพื่อให้เพียงพอกับปริมาณความต้องการของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่ตำบลศาลาด่าน มีอาคารในด้านพาณิชยกรรม กระจายตัวอย่างหนาแน่นบริเวณตอนบนของพื้นที่ตำบลศาลาด่าน ซึ่งบริเวณนี้เป็นศูนย์กลางการค้าหลักของเกาะลันตาและมีการขยายตัวไปบริเวณทิศตะวันตกรวมถึงตลอดสองฝั่งถนนศาลาด่าน - สังกาอู้ ซึ่งเป็นถนนสายหลักที่ค่อนข้างมีความพร้อมของระบบโครงข่ายการบริการพื้นฐาน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ภายในเขต

ตำบลศาลาด่านเองที่ไม่สามารถขยายตัวไปทิศตะวันออกได้ เนื่องจากติดแนวเทือกเขาเกาะลันตา และบริเวณใกล้เคียงกับแนวเทือกเขาก็มียพื้นที่เป็นเขตป่าโกงกาง ทิศทางการขยายตัวของเมืองจึงถูกบังคับให้ขยายตัวตามแนวยาวส่วนใหญ่ และจากการศึกษาข้อมูลพบว่าในพื้นที่ขาดการวางแผนในการพัฒนาโดยเฉพาะด้านกายภาพ การลงทุนประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น การพัฒนากลุ่มอาคารบ้านเรือน สถานประกอบการพาณิชย์ต่างๆ ส่วนใหญ่มีความหนาแน่นต่ำกระจายตัวตามแนวถนนสายหลักอย่างไม่มีระเบียบ และขาดความเป็นเอกลักษณ์ร่วมของชุมชน ไม่สามารถควบคุมและกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ ทำให้การบริการสาธารณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ บริการแก่คนในชุมชนนั้นทำไม่ได้ทั่วถึงและจะเป็นสาเหตุให้เกิดมลพิษและการทำลายสภาพแวดล้อมของพื้นที่ได้ในอนาคต

โครงสร้างและองค์ประกอบสำคัญของพื้นที่ คือ สภาพแวดล้อม สถานที่ท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ ของพื้นที่รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน จากการศึกษาทำให้ทราบถึงภาพรวมของพื้นที่และความสำคัญของพื้นที่ที่มีผลต่อด้านการท่องเที่ยว และทราบถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ศึกษากับองค์ประกอบอื่นๆ ของพื้นที่ว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไร โดยพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่กิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ที่ตั้งอยู่ทางตอนบนของเกาะเปรียบเสมือนห้องรับแขกของทั้งเกาะ ทำหน้าที่เป็นทางเข้าหลักของเกาะและเป็นพื้นที่รองรับก่อนที่จะไปยังส่วนต่างๆ ของเกาะ และเมื่อมองถึงองค์ประกอบต่างๆ ของทั้งเกาะไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านตามพื้นที่ ล้วนมีศักยภาพในการเป็นพื้นที่รองรับการบริการนักท่องเที่ยวเช่นเดียวกับพื้นที่ศึกษา นอกจากนี้พื้นที่ศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของเกาะที่มีความสำคัญทางด้านท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่บริเวณตำบลศาลาด่าน จึงควรให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวและรองรับการบริการในด้านการท่องเที่ยวรวมถึงควรคำนึงถึงความเชื่อมโยงสภาพแวดล้อมของพื้นที่เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของเกาะทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว